

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

KOMMUNIKATION GENOM ÅRSREDOVISNINGEN – GER DET EN RÄTTVISANDE BILD?

EN STUDIE OM ARANÄS OCH BRIO

Magisteruppsats i företagsekonomi
Extern redovisning
Vårterminen 2012
Handledare: Thomas Polesie
Författare: Emelie Davidsson
Sofia Gram

Förord

Med detta förord vill vi främst tacka vår handledare professor Thomas Polesie som har varit engagerad och uppmanat oss till att hela tiden utveckla vårt angreppssätt och våra resonemang. Tack vare detta har uppsatsen blivit bättre och bättre till att nu vara vår färdiga magisteruppsats.

Emelie Davidsson och Sofia Grahm
Göteborg 31 maj 2012

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Extern redovisning, Magisteruppsats, VT 12

Författare: Emelie Davidsson och Sofia Graham

Handledare: Thomas Polesie

Titel: Kommunikation genom årsredovisningen – Ger det en rättvisande bild? En studie om Aranäs och BRIO.

Bakgrund och problem: Syftet med bolags årsredovisningar är att upplysa intressenterna om bolagets ekonomiska ställning och andra väsentliga händelser som inträffat under året. Användaren av en årsredovisning ska genom att läsa den få en rättvisande bild av bolaget för att kunna fatta beslut baserade på den information som ges. Redovisningen baseras dock ofta på olika bedömningar samt att det kan finnas en vilja hos ledningen att presentera information på ett sätt som gynnar bolaget.

Syfte: Syftet är att undersöka två bolags årsredovisningar, Aranäs och BRIO, för att se om användaren får en rättvisande bild av bolaget genom att läsa årsredovisningarna.

Avgränsningar: Undersökningen omfattar endast dessa två bolags koncernredovisningar under tre år, 2008-2010. Fokus ligger inte på att analysera bolagets ekonomiska siffror i detalj utan på att bedöma helheten och årsredovisningens utformning i förhållande till bolagets verksamhet och ekonomiska ställning.

Metod: En beskrivande studie har genomförts där vi har läst årsredovisningarna flera gånger för att vi ska kunna skaffa oss en uppfattning om kommunikationen genom årsredovisningen. Utifrån en undersökningsmodell har olika delar i årsredovisningen sedan bedömts för att se hur väl årsredovisningen som helhet kan anses ge användarna en rättvisande bild av bolaget.

Resultat: Aranäs och BRIO har olika strategier för att upplysa sina intressenter. Aranäs är ett bolag som når bra resultat och årsredovisningen riktar sig främst till kunderna. Den ekonomiska informationen hamnar dock i bakgrunden av annan verksamhetsinformation men årsredovisningen som helhet ger en rättvisande bild av bolaget. BRIO:s årsredovisningar har däremot stort fokus på ekonomi men skriver på ett komplicerat sätt. Användaren av årsredovisningen har svårt att få en rättvisande bild av BRIO då texten är svårläst och mer positiv än de ekonomiska rapporterna vilket blir inkonsekvent.

Förslag till fortsatt forskning: Fler undersökningar enligt den undersökningsmodell som använts i denna studie kan göras men med fokus på andra bolag och andra branscher. Det kan även vara intressant att undersöka ett fåtal bolag under många år för att se hur ett bolags årsredovisning har utvecklats beroende på upp- och nedgångar i ekonomiska resultat.

Nyckelord: Årsredovisning, kommunikation, rättvisande bild

Innehåll

Kapitel 1 - Inledning	1
1.1 Bakgrundsbeskrivning	1
1.2 Problemdiskussion.....	1
1.3 Syfte.....	2
1.4 Avgränsningar	3
Kapitel 2 - Referensram	4
2.1 Fyrkantsmodellen	4
2.2 Bolagets intressenter.....	4
2.3 Redovisningsprinciper	5
2.4 Rättvisande bild och dess problematik	6
2.5 Egenskaper som gör en årsredovisning användbar.....	6
2.6 Undersökningsmodell.....	8
Kapitel 3 - Metod	11
3.1 Val av bolag.....	11
3.2 Beskrivande studie.....	11
3.3 Insamling av material	12
3.4 Trovärdighet	12
Kapitel 4 - Observationer	13
4.1 Aranäs	13
4.2 BRIO.....	20
Kapitel 5 - Diskussion	28
5.1 Aranäs	28
5.2 Brio	34
Kapitel 6 - Slutsatser	40
6.1 Slutsats.....	40
6.2 Förslag till fortsatt forskning	40
Kapitel 7 – Referenser.....	41
7.1 Artiklar.....	41
7.2 Litterära källor	42
7.3 Lagtext.....	42
7.4 Årsredovisningar och hemsidor.....	42
Bilaga 1	44
Definitioner.....	44

Kapitel 1 - Inledning

I detta kapitel beskrivs bakgrunden till studien. Därefter förs en problemdiskussion som mynnar ut i en förklaring av studiens syfte. Kapitlet avslutas med en redogörelse av rådande avgränsningar.

1.1 Bakgrundsbeskrivning

Bolags årsredovisningar ska vara en återspeglning av verkligheten för att ge användarna en rättvisande bild av bolaget, men är det verkligen på det sättet?

De svenska grundläggande bestämmelserna för redovisningens utformning hittas i bokföringslagen (BFL) och årsredovisningslagen (ÅRL). Dessa två ramlagar kompletteras med begreppet god redovisningssed (Nilsson, 2005). Utöver lagar finns kompletterande normgivning¹ som också påverkar redovisningens utformning (Edenhammar & Thorell, 2009). Noterade bolag inom EU ska däremot från och med år 2005, följa IFRS i sin koncernredovisning. Dessa standarder ges ut av den privata organisationen IASB och dess föregångare, IASC, gav ut standarder benämnda IAS. Noterade bolag ska därmed följa både IFRS och IAS. Syftet med lagstiftningen är att uppnå en harmonisering av redovisningen inom EU (Marton m.fl., 2010).

En årsredovisning ska, enligt ÅRL, “upprättas på ett överskådligt sätt och i enlighet med god redovisningssed” (ÅRL 2 kap. 2 §). Den ska bestå av en balans- och resultaträkning, noter samt en förvaltningsberättelse. Större bolag ska även utforma en finansieringsanalys (ÅRL 2 kap. 1 §). Syftet med årsredovisningens olika delar varierar, dock är tanken att de tillsammans ska visa bolagets ställning och resultat (ÅRL 2 kap. 3 §). Ett bolags verksamhet är för komplex för att kunna presenteras enbart i siffror, vilket medför att ÅRL föreskriver att bolag ska lämna kompletterande upplysningar. I förvaltningsberättelsen lämnas allmänna upplysningar som beskriver förhållanden i bolaget (Edenhammar & Thorell, 2009). Om det behövs för att få en rättvisande bild ska även tilläggsupplysningar lämnas i noter (ÅRL 2 kap. 3 §). Dessa ska fungera som ett hjälpmedel för att läsaren ska förstå vilka redovisningsprinciper som tillämpats samt tydliggöra posterna i de finansiella rapporterna (Edenhammar & Thorell, 2009). Utöver de lagstadgade delarna i årsredovisningen kan företagsledningen komplettera med frivillig information (Henderson, 2004).

1.2 Problemdiskussion

Det övergripande syftet med att årsredovisningen ska upprättas i enlighet med god redovisningssed är att den ska ge en rättvisande bild av bolaget. Vad som är rättvisande beror på vem användaren är, det vill säga ägare, anställda, leverantörer, kunder, långivare eller andra intressenter. Det är dock omöjligt att redovisa allt som alla intressenter anser sig vara deras rättighet att få information om. Därför upprättas årsredovisningen i överensstämmelse med kompletterande rekommendationer som inte är tvingande utan ska tolkas av varje bolag (Edenhammar & Thorell, 2009). Rättvisande bild innebär att redovisningen inte ska vara missledande och således ska redovisningen ske efter bokföringsmässiga grunder och med antagande om fortlevnad. Vidare är begreppen begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet viktiga begrepp. Dessa egenskaper ska tillsammans bidra till att årsredovisningen avspeglar bolaget på ett rättvisande sätt (Smith, 2006).

¹ Exempelvis Bokföringsnämndens allmänna råd och rekommendationer från Rådet för finansiell rapportering.

Enron-skandalen i USA visar att redovisningen betyder mycket för användaren och inte enbart är en uppräknings av siffror. Skandalen bottnade i att bolaget redovisade för höga vinster (Edenhammar & Thorell, 2009) och frågan uppkommer därför hur bolag använder redovisningsregler i praktiken. De redovisningsnormer som förekommer i USA hänvisar inte till "true and fair", motsvarande svensk rättvisande bild, något som möjligen kan förklara de skandaler som uppstått. Den regelbaserade redovisningen medför att det inte är möjligt för amerikanska bolag att bryta mot lagar och regler, dock finns ett utrymme att kringgå regler genom användandet av kreativ redovisning. Hade en rättvisande bild varit ett krav kanske dessa skandaler kunde ha förhindrats (Nilsson, 2005). I Sverige finns däremot krav på rättvisande bild, ändå har liknande skandaler inträffat i Sverige med HQ Bank som ett aktuellt exempel.

Redovisning är en slags kommunikationsprocess (Bedford & Baladouni, 1962) med årsredovisningen som slutprodukt. Ledningen måste dock göra en rad bedömningar, bland annat värderingar av betydande tillgångar, innan årsredovisningen kan utformas. Dessa bedömningar påverkar i sin tur hur bolagets verklighet speglas (Healy & Whalen, 1999). Trots reglering har ledningen en möjlighet att göra olika redovisningsval. Olika redovisningsprinciper och kvalitativa egenskaper ställs inte sällan i motsats till varandra (Polesie, 1995). Begreppen tillförlitlighet och relevans kan exempelvis gå emot varandra. Mer tidsaktuella siffror, så kallade verkliga värden, kan i vissa situationer vara mer relevanta men dessa värden är ofta problematiska att få fram vilket medför en lägre tillförlitlighet (Marton m.fl., 2010). Incitament väcks för att välja den princip som är mest gynnsam för bolaget beroende bland annat på vilka resultat som har uppnåtts under året. Därmed är en helt neutral redovisning svår att finna (Polesie, 1995).

Studier har visat att bolag som presterar bra, presenterar mer lättlästa årsredovisningar än de som presterar dåligt. När årsredovisningarna presenteras på ett lättläst sätt är kommunikationen även mer effektiv (Subramanian, Insley & Blackwell, 1993; Hrasky, Mason & Wills, 2009). Robert Kahn skrev i *Business and Society Review* (2001) att känslan blir att de som utformar årsredovisningarna verkar se det som sin uppgift att belysa det positiva och lägga mindre vikt på det negativa som hänt under året. Med ett sådant tillvägagångssätt uppnås inte en rättvisande bild.

1.3 Syfte

Årsredovisningar är nu för tiden långa och innehåller mycket text och bilder. Informationen som delges användaren är till viss del relevant och tillförlitlig men det finns även en risk att bolagets ställning och resultat hamnar i skymundan av annan information som kanske hellre lyfts fram. Användare av en årsredovisning bör kunna lita på dess innehåll och därför är denna studie intressant för att se hur vi som användare uppfattar årsredovisningen i förhållande till bolagets resultat och ställning. Uppsatsen syftar därför till att undersöka två bolags årsredovisningar för att se hur dessa kommunicerar genom årsredovisningen. I undersökningen kommer underliggande faktorer beröras som kan tänkas ha inverkan på kommunikationen. Vidare kommer det diskuteras hur väl en rättvisande bild kan anses vara uppnådd. Syftet mynnar ut i följande problemformulering:

- Hur väljer två bolag att kommunicera ut sin verksamhet och ekonomiska ställning genom årsredovisningen?
 - Hur väl kan det anses att bolaget visar upp en rättvisande bild för användaren av årsredovisningen?

1.4 Avgränsningar

Denna studie inriktar sig på två bolags koncernredovisningar, Aranäs och BRIO, under tre år, 2008-2010. Bolagens koncernredovisningar valdes eftersom det ena av de två bolagen bedrev sin huvudsakliga verksamhet i ett kommanditbolag som sedan konsolideras i koncernredovisningen. Två bolag valdes eftersom det är intressant att se hur olika bolag, i olika branscher och med olika resultat, kan välja skilda strategier för att upplysa sina intressenter om bolagets verksamhetsår. Genom att studera tre år kan även förändringen över tid i respektive bolag undersökas.

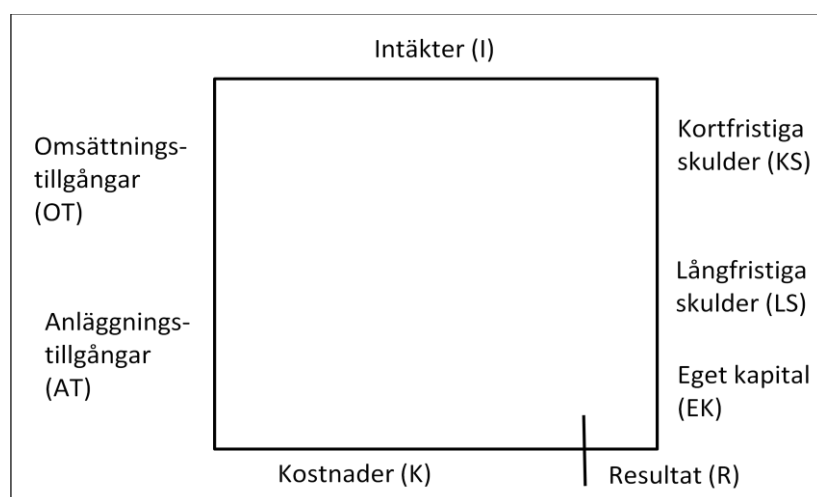
I studien ligger inte detaljnivå i fokus. Det är inte bolagens finansiella ställning som undersöks och analyseras utan det är årsredovisningen som kommunikationsverktyg som studien ämnar undersöka. Genom att studera flera årsredovisningar undersöks hur konsekventa bolagen är i sin framtoning där syftet är att undersöka om rättvisande bild kan anses uppnådd när hela årsredovisningen beaktas.

Kapitel 2 - Referensram

I kapitlet presenteras de teorier som har använts i denna studie. Fyrkantsmodellen förklaras vilket följs av en diskussion rörande bolags intressenter. Därefter definieras ett antal redovisningsprinciper som mynnar ut i begreppet rättvisande bild. Vidare förklaras några egenskaper som krävs för att få en bra årsredovisning. Kapitlet avslutas med en beskrivning av den undersökningsmodell som har använts i denna studie.

2.1 Fyrkantsmodellen

Polesie (1995) har utvecklat fyrkantsmodellen, en ekonomimodell som ger en komprimerad men tydlig bild av ett bolags verksamhet. Fyrkantsmodellen klargör hur ett bolags inre kan skiljas från dess omvärld. Bolaget kan från dess resultat- och balansräkning delas upp i fem begrepp: intäkter, kostnader, tillgångar, eget kapital samt skulder som sedan mynnar ut i ett positivt eller negativt resultat (se figur 1, s.4). Om begreppens samverkan studeras närmre är det lättare att förstå bolagets ekonomiska ställning och dess egenskaper. Modellens förenkling av företagets komplexa verklighet gör att den fungerar väl för att beskriva ett bolags utveckling under flera år (Polesie, 1995). Förhållanden inom bolaget kan tydliggöras med hjälp av fyrkantens form. Formen blir olika beroende av bolagstyp, exempelvis resulterar kapitalintensiva bolag med en stor balansomslutning i en hög och avlång fyrkant (Bengtsson & Laurin, 2000). Det går genom fyrkanten att se bolagets ställning vid årets slut samt resursfördelning i bolaget, vilket är faktorer som bör beröras i bolagets årsredovisning. Intressenterna ska sedan kunna använda årsredovisningen som en grund för att besluta om fortsatta eller framtida engagemang (Polesie, 1995).

Figur 1: Fyrkantsmodell (Polesie, 1995, s.22)

2.2 Bolagets intressenter

Bolagets redovisning kommuniceras framförallt genom årsredovisningen. Enligt Shannon (2001) uppstår dock problem redan då information omvandlas till ett meddelande, vilket i detta fall innebär att problem uppstår redan då en årsredovisning produceras. Siffror och annan information sammanställs på olika nivåer i bolaget, vilket påverkar slutproduktens utformning och därmed hur bolaget avspeglas (Shannon, 2001). Lagar och kompletterande

normgivning syftar dock till att fastställa att redovisningen blir rättvisande. Vad är då rättvisande redovisning? Som tidigare nämnt beror det på vem användaren är (Edenhammar & Thorell, 2009), något som intressentteorin kan förklara. Enligt Freeman och Mc Vea (2001) syftar intressentteorin till att identifiera bolagets intressenter för att sedan kunna ta fram metoder för att hantera dem. En intressent definieras som en person eller grupp av personer som påverkas av eller kan påverka ett bolags aktiviteter (Freeman & Mc Vea, 2001). Med andra ord handlar det om personer som har ett intresse i verksamheten och dessa är ofta många till antal (Nygaard & Bengtsson, 2002). De intressenter som behandlas i teorin nämns även i IASB:s föreställningsram som redovisningens användare (Nilsson, 2005). Enligt föreställningsramen är redovisningens användare främst “nuvarande och potentiella investerare, anställda, långgivare, leverantörer och andra kreditgivare, kunder, statliga myndigheter samt samhället i övrigt” (Redovisningsrådet, 1995, p.9). Användarna har olika informationsbehov och alla dessa behov har de finansiella rapporterna svårt att tillgodose (Redovisningsrådet, 1995).

2.3 Redovisningsprinciper

IASB utvecklar principbaserade standarder vilket medför att endast liten vägledning ges gällande hur principerna ska tillämpas i olika redovisningssituationer. Redovisare ska istället utifrån bedömningar och tolkningar redovisa bolagets ställning och resultat. Till stöd finns dock föreställningsramen samt olika redovisningsprinciper (Marton m.fl., 2010). Majoriteten av redovisningsprinciperna som är accepterade i Sverige nämns även i föreställningsramen som kvalitativa egenskaper.

De mest väsentliga kvalitativa egenskaper i föreställningsramen är begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. Egenskapernas närvaro leder till att informationen i årsredovisningens finansiella rapporter är till nytta för användarna (Redovisningsrådet, 1995). Begriplighet innebär att redovisningen ska vara av sådan utformning att användaren förstår informationen. Detta ska dock inte leda till att viktig, men komplicerad, information utesluts. Därför tydliggörs det i föreställningsramen att det är rimligt att anta att användaren åtminstone har baskunskaper i ekonomi (Redovisningsrådet, 1995). Enligt Smith (2006) är relevant redovisning den primära egenskapen och innebär att redovisningen ska vara användbar för beslut.

Relevans kopplas ofta till egenskaperna tillförlitlighet och jämförbarhet. Redovisningen anses vara tillförlitlig då bolagets ekonomiska verklighet avbildas på ett korrekt sätt, det vill säga på ett sätt som inte tycks vara allt för osäkert. Jämförbarhet som en kvalitativ egenskap innebär vidare att händelser och tillstånd av lika karaktär ska redovisas enligt samma metod. Då egenskapen är uppfylld nås jämförbarhet mellan bolag och jämförbarhet över tid för ett och samma bolag (Smith, 2006).

Att producera redovisningsinformation är i sig en ekonomisk aktivitet för bolaget, således måste nyttan och kostnaden av produktionen vägas mot varandra. Den ökning av intäkter som kan härledas till att användarna fått bättre information bör vara högre än kostnaderna för att utforma och kommunicera ut informationen. Endast då kan nyttan anses överstiga kostnaden (Smith, 2006).

För att uppnå syftet med de finansiella rapporterna bör en strävan finnas att nå en balans mellan de kvalitativa egenskaperna, med andra ord bör en avvägning göras mellan dem. Redovisning som upprättas i enlighet med lämpliga redovisningsstandarder och tillförs kvalitativa egenskaper, på det sätt som föreskrivs i föreställningsramen, visar i regel en rättvisande bild av bolaget (Redovisningsrådet, 1995).

2.4 Rättvisande bild och dess problematik

Redovisningsprinciper mynnar ut i begreppet rättvisande bild, vilket är ett begrepp som används frekvent men varken definieras i lag eller i fackmässiga uttalanden (Walton, 1993). Begreppet kommer ursprungligen från den brittiska redovisningens "True and Fair View". Det brittiska begreppet innebär att redovisningen som helhet ska visa en rättvisande och korrekt bild av bolagets ställning och resultat. Via EU:s fjärde bolagsdirektiv, som behandlar redovisningsregler och format, har begreppet sedan tagit sig in i den svenska redovisningen (Nilsson, 2005).

En exakt definition av rättvisande bild finns inte och bör inte finnas då en inskränkning skulle medföra att en utveckling av begreppet, i linje med förändringar i omvärlden, inte skulle vara möjlig (Harris, 1987). Stacy (1998) betonar att redovisningen bör ha förmågan att utvecklas för att kunna spegla nya redovisningssituationer. Då det tar förhållandevis lång tid för lagar att reagera på förändringar bör begreppet rättvisande bild istället användas så att redovisningen kan utvecklas utifrån hur omvärlden utvecklas (Stacy, 1998). De som är positivt inställda till användandet av begreppet rättvisande bild är de som tycker att bedömningar är att föredra framför strikta regler. Andra hävdar dock att begreppet istället ger bolag en anledning att bryta mot regler och använda sig av kreativ redovisning (Kirk, 2006).

Annan problematik som nämns i litteraturen är att begreppet kan stå i strid med de kvalitativa egenskaperna. Att exempelvis redovisa enligt försiktighetsprincipen kan anses strida mot rättvisande bild då alla kända förhållanden inom bolaget ska redovisas även om de kan anses vara för optimistiska, annars uppnås inte en rättvisande bild (Nilsson, 2005). Vissa länder inom EU, däribland Sverige, har dock inte fullt ut anammat klausulen om att rättvisande bild har en dominerande ställning. Detta får den effekt att en rättvisande bild ofta uppnås genom att standarder följs än att de frångås (Alexander & Jermakowicz, 2006). Andra hävdar dock att ingen försäkran finns om att rättvisande bild uppnås endast genom att standarder följs. Enligt Harris (1987) underskattar användaren ofta omfattningen av alla de olika val som redovisaren kan göra.

2.5 Egenskaper som gör en årsredovisning användbar

Årsredovisningar ökar i omfattning år efter år och kan numera ses som ett public relations-verktyg där mängden ord i förhållande till siffror blir allt större. De ursprungliga lagstadgade delarna som ska granskas av revisor utgör ibland inte ens hälften av sidorna i årsredovisningen (Henderson, 2004; Edenhammar & Thorell, 2009). Bolag lägger varje år stora mängder pengar på att producera sin årsredovisning där syftet är att upplysa omvärlden om året som gått. Årsredovisningarna bör således vara begripliga, konsekventa och läsbara för användarna för att de ska kunna fatta beslut om engagemang och investeringar i bolaget (Flanagan, 1993).

Det har utförts flertalet studier kring årsredovisningars läsbarhet och komplexitet. Läsbarhet definieras som ett mått på hur lätt det är att förstå en skriven text (Smith & Smith, 1971). VD-ordet är ett frekvent använt stycke för textanalyser då det enligt forskning är det mest lästa stycket i årsredovisningen. VD-ordets syfte är att informera om bolagets ställning på ett mindre tekniskt komplicerat sätt än i resten av årsredovisningen. Om VD-ordet, vars syfte är att vara lättförståeligt, är svårläst är således risken att notapparaten och övriga upplysningar presenteras på ett än mer komplicerat och svårförståeligt sätt. Kommunikation fungerar mest effektivt om sändarens budskap tolkas av mottagaren på det sätt som sändaren avsåg. Med andra ord är kommunikation till bolagets intressenter genom årsredovisningen inte effektiv när årsredovisningen är svårläst (Courtis, 1987).

Svårlästa årsredovisningar har i sin tur visat sig ha ett samband med att bolag presterar dåligt (Subramanian, Insley & Blackwell, 1993; Courtis, 1998; Li, 2008; Hrasky, Mason & Wills, 2009). Det finns många anledningar till detta. Bland annat den naturliga förklaringen att ett bolag som haft ett dåligt år självfallet vill presentera det på ett så positivt sätt som möjligt vilket emellertid leder till en inkonsekvens mellan de frivilliga upplysningarna och de finansiella rapporterna (Clatworthy & Jones, 2003). Vidare har sambandet försökt förklaras genom "obfuscation hypothesis"² (Courtis, 1998; Hrasky, Mason & Wills, 2009). Hypotesen går ut på att det finns sätt att skriva för att det avsedda syftet med en text ska bli svårare att förstå. "Obfuscation hypothesis" handlar således inte om att det står fel information utan om hur informationen är skriven. Följden kan bli att intressenter uppfattar bolagets resultat fel och därmed fattar felaktiga investeringsbeslut. Bolag som visar dåliga resultat producerar således svårlästa texter för att läsaren ska bli förvillad. Bolag som presterar bra producerar däremot lättlästa texter eftersom de verkligen vill att läsaren ska förstå informationen och resultatet. Ju mer de frivilliga upplysningarna expanderar, desto större är således vikten att betona problemet med att försöka vilseleda läsaren i svårläst text. Normgivare och lagstiftare bör därför fundera på användbarheten av de utökade årsredovisningarna (Hrasky, Mason & Wills, 2009).

Trots pengarna bolagen lägger på sina årsredovisningar år efter år uppnås således fortfarande inte syftet att upplysa intressenterna på ett bra sätt. Flanagan (1993) betonar några punkter ett bolag bör tänka på för att årsredovisningen ska bli bra. Han framhåller att den framförallt ska vara trovärdig kring risker och tydligt skriven utan klichéer eller förkortningar. Den ska även ha en bra layout samt använda lockande rubriker för att attrahera läsare (Flanagan, 1993). Helsidor med text bör undvikas och kan blandas med grafer och tabeller för att ge läsaren en tydlig bild (Courtis, 1987). Sist men inte minst måste de finansiella upplysningarna vara tydliga för att tillfredsställa en seriös investerare (Flanagan, 1993).

Flanagan accentuerar även egenskaper en årsredovisning bör ha och som är än viktigare för bolag som visar dåliga resultat. Han menar på att ledningen måste ta ansvar för dåliga resultat och presentera lösningar (Flanagan, 1993). Dessvärre visar forskning att det är precis motsatsen som är vanligast. Bolag som presterar dåligt skyller emellertid ofta dåliga nyheter på externa faktorer och lyfter fram positiva händelser (Clatworthy & Jones, 2003). Det är vanligt att bolag framhåller sina nya produkter och lägger mindre vikt på andra väsentliga händelser vilket är farligt då det ofta tar flera år innan nya produkter blir lönsamma (Henderson, 2004).

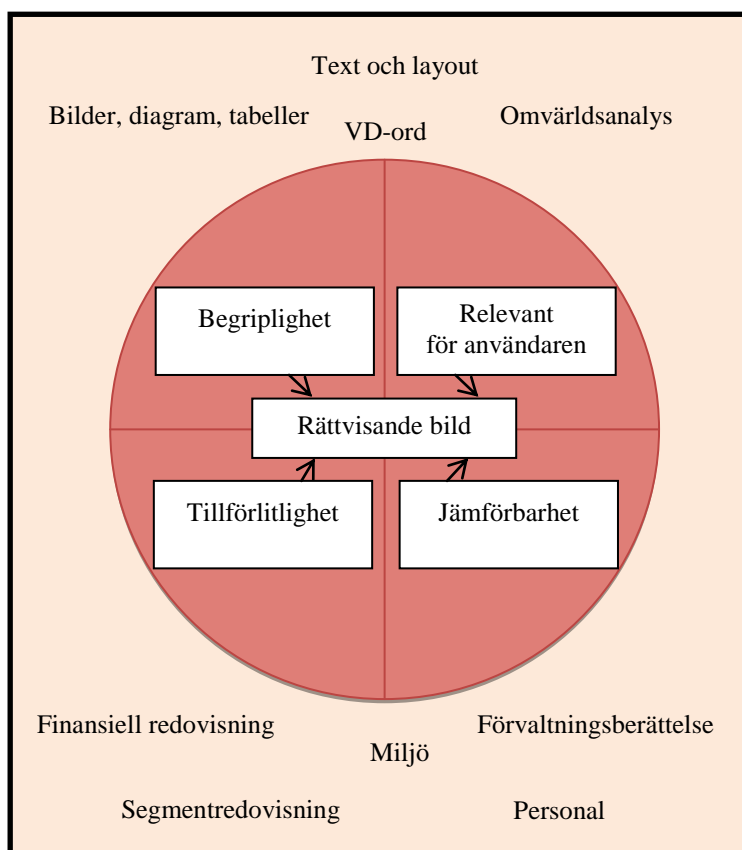
Eftersom redovisning präglas av bedömningar och val, exempelvis konflikten mellan tillförlitlighet och relevans som nämnts tidigare, finns det möjlighet att göra bedömningar som inte helt speglar bolagets ekonomiska ställning. Detta kallas resultatmanipulering och innebär att ledningen gör bedömningar i finansiella rapporteringen för att antingen vilseleda användare eller på grund av egen vinning (Healy & Whalen, 1999).

² Ungefär "förvillelse hypotesen" på svenska.

2.6 Undersökningsmodell

Utifrån en studie av universitetsadjunkt Donatella (2006) utvecklades en modell som ska fungera som hjälpmedel vid den här studien av årsredovisningar. I *Bra och dåliga årsredovisningar - en studie om kvalitetsskillnader* undersöker Donatella årsredovisningar i samtliga kommuner i Västra Götaland, bortsett från Göteborgs Stad, under åren 2003 och 2004. Studien visar att det råder kvalitetsskillnader både i innehåll och i utseende mellan kommunernas årsredovisningar. Donatella utgår från en egenutvecklad modell som har konstruerats med hänsyn till tidigare forskning och studier kring årsredovisningars kvalitet. Information har bland annat hämtats från en tävling om bästa förvaltningsberättelse utförd av Öhrlings PricewaterhouseCoopers. Slutligen har Donatella inkluderat sin egen uppfattning i modellen (Donatella, 2006).

Undersökningsmodellen (se figur 2 nedan), inspirerad av Donatella, som använts i denna studie består av nio olika beståndsdelar, vilka också går att hitta i årsredovisningar. Dessa är text och layout, bilder, diagram, tabeller, VD-ord, omvärldsanalys, finansiell redovisning, segmentredovisning samt personal- och miljöredovisning. Beståndsdelarna ska tillsammans utgöra ett hjälpmedel för att bedöma hur väl bolagens verksamhet kommuniceras ut genom årsredovisningen. I varje beståndsdel har olika kriterier definierats och dessa utgör grunden i bedömningen av årsredovisningarna. Beståndsdelarna har slutligen kopplats till de mest väsentliga kvalitativa egenskaperna. Alla egenskaperna är representerade i varje del, vissa är dock mer framträdande än andra i de olika delarna. Således bedöms årsredovisningarna utefter hur väl de uppfyller dessa egenskaper och därmed i vilken utsträckning årsredovisningarna ger en rättvisande bild av bolaget.

Figur 2: Undersökningsmodell för att studera årsredovisningen. De nio beståndsdelarna i årsredovisningen ska tillsammans ge en rättvisande bild (Davidsson & Graham, 2012).

2.6.1 Text och layout

Information ska vara av god kvalitet, både när det kommer till språk och innehåll, samt att en röd tråd ska finnas genom hela årsredovisningen. Felaktigheter som exempelvis skrivfel bör inte förekomma. Den information som behandlar ekonomi ska vara av betydande mängd³ i förhållande till den information som behandlar bolagets verksamhet. Slutligen ska layouten vara tilltalande för användaren samt att den ekonomiska ställningen och utvecklingen ska behandlas i årsredovisningen. Denna del mynnar ut i den kvalitativa egenskapen relevans då text och layout ska bidra till att väsentlig information framhävs.

2.6.2 Bilder, diagram och tabeller

De bilder, diagram och tabeller som presenteras i årsredovisningen ska innehålla ett specifikt budskap och vara av hög kvalitet. De ska med andra ord vara professionella och väl genomarbetade samt förstärka den information som lämnats. Slutligen ska årsredovisningen innehålla sammanställningar över hur verksamheten och ekonomin har utvecklats. Denna del mynnar ut i den kvalitativa egenskapen begriplighet. Genom bilder, diagram och tabeller kan information bli mer överskådlig och lättare för användare att ta till sig och förstå.

2.6.3 VD-ord

Denna del av årsredovisningen ska vara välskriven och en tydlig koppling till resten av årsredovisningen ska finnas. Den verkställande direktören (VD) ska därmed diskutera de områden som ses som väsentliga i resten av årsredovisningen. I ett VD-ord av kvalitet bör egenskaperna relevans och begriplighet vara representerade. VD ska ta upp väsentliga områden på ett lättläst sätt för att användare snabbt ska få en bild av bolagets ställning och resultat.

2.6.4 Omvärldsanalys

Hur ett bolag utvecklas är beroende av dess intressenter, men bolaget påverkas även av samhället i stort. Omvärldsfaktorer är således av vikt och bör därför även beröras i årsredovisningen. Genom att dessa diskuteras rensas årsredovisningen från externt brus vilket medför att de interna förhållandena lättare kan utläsas. Att bolag diskuterar omvärldsfaktorer är även viktigt i den aspekten att det hjälper användare att fatta beslut rörande bolagets framtida utveckling. Därmed kan den kvalitativa egenskapen jämförbarhet vara uppfylld om tillräckligt mycket information lämnas. Bolag bör således beskriva vilka olika faktorer som påverkar dess utveckling samt vilka konsekvenser dessa får.

2.6.5 Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska vara upprättad på ett korrekt sätt och följa ÅRL 6 kap. För noterade bolag finns strängare regler och det krävs mer information, bland annat rörande aktier och bolagsstyrning, än för onoterade bolag. Om lagen följs bör förvaltningsberättelsen vara relevant, tillförlitlig samt jämförbar mellan år och bolag.

2.6.6 Finansiell redovisning

De finansiella delarna i årsredovisningen, det vill säga resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen ska bedömas. Den finansiella redovisningen ska kunna användas som grund vid beslut och ska därmed ge en rättvisande bild av bolagets utveckling och ställning för att mynna ut i de kvalitativa egenskaperna begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. Ytterligare information ska dessutom redovisas i not vilket bidrar till att användaren ska kunna skapa sig en helhetsbild av bolaget.

³ Med betydande mängd menas här över 40%.

2.6.7 Segmentredovisning

Här undersöks om årsredovisningen innehåller en segmentredovisning, placerad i not. Noterade bolag som följer IFRS ska från och med år 2009 följa IFRS 8 "Rörelsesegment", medan onoterade bolag ska följa RR 25 "Rapportering för segment – rörelsegrenar och geografiska områden". Det ekonomiska utfallet ska vara i fokus i segmentredovisningen och dess kvalitet är beroende av hur detaljerad den är. Redovisningen bör ge användaren en god överblick över de olika segmentens utveckling och ställning. Den kvalitativa egenskapen jämförbarhet mellan år uppfylls om bolaget konsekvent från år till år redovisar segment på samma sätt. Jämförbarhet mellan bolag uppfylls även genom att segment kan jämföras bolag emellan.

2.6.8 Personalredovisning

Den del i årsredovisningen som behandlar bolagets personal ska innehålla information om antalet anställda och andra väsentliga personalförhållanden som statistik över könsfördelning, ålderstruktur och frånvaro under året samt anledning till frånvaro. Dessutom bör viss kvalitativ information rörande personalen lämnas. Personalen är en viktig resurs och att redovisa personalinformation gör att användaren kan få ökad förståelse för utvecklingen i bolaget. Det medför att jämförelser, utöver de av ekonomisk karaktär, kan göras mellan bolag och år.

2.6.9 Miljöredovisning

För miljöredovisningen sätts inga speciella kriterier, utan ett konstaterande om att bolaget har en separat miljöredovisning är tillräckligt kvalitetsmässigt. Genom att redovisa information gällande miljö kan användaren göra ytterligare jämförelser mellan bolag och år som går bortom de finansiella delarna.

Kapitel 3 - Metod

I detta kapitel förklaras studiens metod. Val av bolag motiveras och den beskrivande studien förklaras. Därefter presenteras studiens insamling av material för att sedan avslutas med en diskussion kring studiens trovärdighet.

3.1 Val av bolag

Bolagen som studeras är två svenska aktiebolag, Aranäs och BRIO. Aranäs är ett onoterat bolag medan BRIO har varit börsnoterat under lång tid men avnoterades 2011. De verkar inom olika branscher, fastighet- respektive leksaksbranschen, och på olika geografiska nivåer, Aranäs på en lokal nivå och BRIO på en internationell nivå. Detta medför bland annat olika utseende på balansräkningarna där Aranäs som fastighetsbolag har mycket anläggningstillgångar, men även olika utseende på bolagens intressentgrupper. Dessa egenskaper gör att årsredovisningen bör accentuera olika aspekter vilket är intressant att undersöka. Både Aranäs och BRIO är två bolag som fokuserar på kvalitet i sin verksamhet men de har under de senaste åren nått väldigt olika resultat. Aranäs har haft positiva resultat och en stabil utveckling. BRIO är från början ett familjeföretag som varit verksamma i mer än ett sekel men har under senaste tiden haft några riktigt tuffa år resultatmässigt. Det är därför intressant att se om det kvalitetsfokus som finns i verksamheten även går att se i årsredovisningen.

3.2 Beskrivande studie

Den här studien är framförallt baserad på artiklar i tidskrifter för att hitta motiv till varför två bolags årsredovisningar utformas på det sätt de gör. Baserat på artiklarna beskrivs sedan två bolags årsredovisningar.

Fyrkantsmodellen av Polesie (1995) användes för att få en överskådlig bild av bolagens ekonomiska ställning och utveckling mellan åren samt för att se samspelet mellan de ekonomiska delarna. En nyckeltalsanalys genomfördes även för att få ytterligare information om bolagens ekonomiska ställning. Nyckeltalen som använts i denna studie visar på bolagens lönsamhet, kapitalstruktur samt resursutnyttjande (Lindgren, Stenberg & Villa, 2008). Syftet med nyckeltalsanalysen är bland annat att ge läsaren en bättre bild av bolagets utveckling. Fyrkantsmodellen och nyckeltalsanalysen låg sedan till grund för en vidare undersökning där syftet var att se hur utvecklingen har berörts i årsredovisningen. För att kunna beskriva hur bolagen väljer att kommunicera sin verksamhet genom årsredovisningen studerades de två bolagens årsredovisningar för tre år. Årsredovisningarna lästes först förutsättningslöst för att få en generell uppfattning om bolagens kommunikation genom årsredovisningen utan att tänka för mycket på undersökningsmodellen. Sedan lästes årsredovisningarna igen och kommenterades med undersökningsmodellen som utgångspunkt och med fyrkant och nyckeltal i beaktande. Större poster och noter med anmärkningsvärda förändringar fokuserades extra på. En jämförelse mellan år gjordes för att kunna upptäcka om det hade skett betydande förändringar i vissa poster. Slutligen sammanfattades årsredovisningarna i enlighet med undersökningsmodellens beröringspunkter.

3.3 Insamling av material

I den här studien har endast sekundärdata använts i form av tidskriftsartiklar och årsredovisningar. Tidskriftsartiklarna är hämtade från databaser tillgängliga via Göteborgs Universitetsbibliotek. Business Source Premier och Google Scholar har varit de mest använda databaserna för informationsinsamling. Sökorden som använts var till en början ”annual report” i kombination med ”good” för att få fram forskning kring vad som har ansetts utgöra en bra årsredovisning, sökningen har även gjorts med den svenska betydelsen. Genom detta var det lättare att sedan välja ett mer specifikt angreppssätt och då kombinerades istället ”annual report” med ”readability”, ”true and fair view” samt ”fairness”.

3.4 Trovärdighet

Risken i en studie som denna, då bedömningar ligger till grund för diskussion och slutsats, är att den blir subjektiv. Undersökningsmodellen, inspirerad av Donatella, används i ett försök att göra studien mer objektiv. Dock präglas studien fortfarande av stor subjektivitet då det i den slutliga bedömningen är svårt att helt sortera bort personliga intryck och åsikter. Intentionen är emellertid att vara så objektiv som möjligt utan att studiens syfte går förlorat, det vill säga att se hur vi som användare upplever ett bolags kommunikation genom årsredovisningen.

Många av bolagens intressenter har inte möjlighet att personligen diskutera verksamheten med en bolagsrepresentant och därför görs detta inte heller i denna studie. Syftet är att undersöka hur ett bolags intressenter uppfattar bolagets verksamhet genom att använda sig av årsredovisningen. Därför har sekundärdata använts framför personlig kommunikation för att metoden ska vara lämplig för studiens syfte.

Studien är gjord på två bolag och analysen och slutsatsen i studien rör endast dessa två bolag. Det bör således inte dras några generella slutsatser baserat på studien. Bolagen verkar inom olika branscher och har olika förutsättningar som följer av den lokala förankringen av Aranäs medan BRIO verkar internationellt. Att BRIO dessutom har varit noterat gör att de har andra krav gällande årsredovisningens utformning än vad Aranäs har och därmed är det svårt att göra en rättvis jämförelse av bolagen. Fokus i studien ligger därför inte på att jämföra bolagen sinsemellan utan på att beskriva två enskilda fall.

Kapitel 4 - Observationer

I denna del redovisas observationer som gjorts och resultatet är uppdelat på de två olika bolagen. Varje del inleds med en kort beskrivning av bolaget och fyrkantsmodellen används för att visa bolagets utveckling under de tre åren. Sedan presenteras en nyckeltalsanalys som ska ge läsaren ytterligare insikt i bolagets utveckling. Därefter visas resultat från en kort övergripande granskning varefter informationen i bolagens årsredovisningar presenteras utifrån studiens undersökningsmodell.

4.1 Aranäs

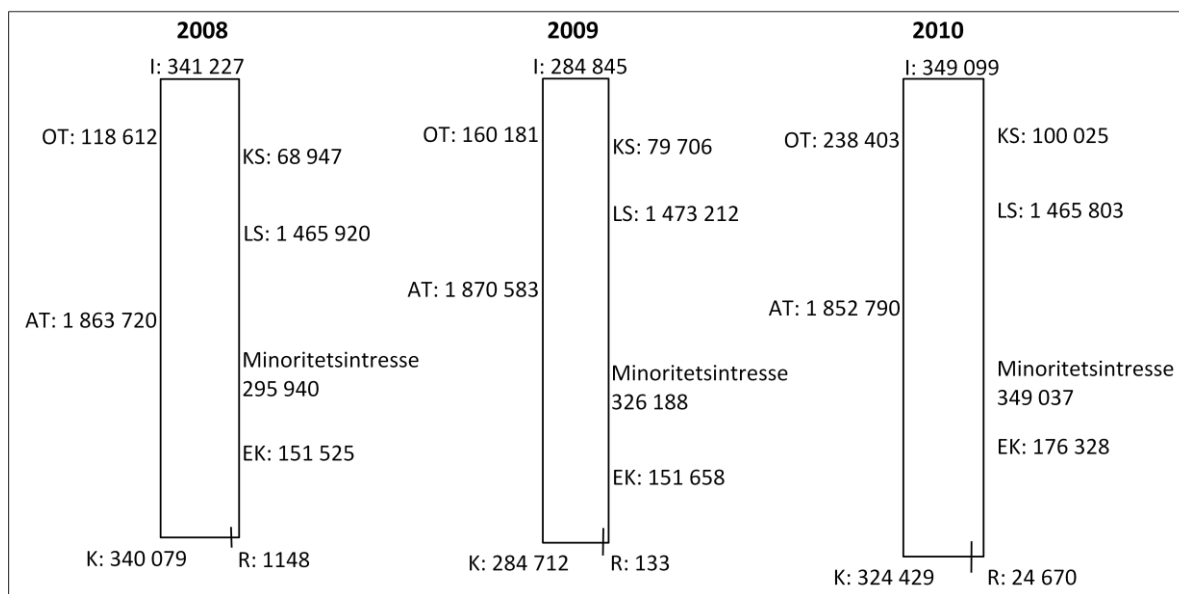
Aranäs affärsidé:

Aranäs ska genom utveckling och långsiktig förvaltning av attraktiva och hållbara bostäder och lokaler vara det marknadsledande fastighetsbolaget i Kungsbacka (Aranäs, 2012b).

Aranäs är ett fastighetsbolag i Kungsbacka som bygger samt förvaltar lokaler och bostäder. Verksamheten startade på 1940-talet och sedan 1996 ägs Aranäs av två stora fastighetsbolag i Göteborgsregionen, Ernst Rosén AB och Ivar Kjellberg Fastighets AB, som vardera äger 50% (Kungsmässan, 2012a). Aranäs startade som ett byggmästarföretag men verkar nu som både fastighetsägare och hyresvärd. Utvecklingen har varit god och stabil som figur 3 (s.14) visar, och Aranäs är nu den största privata fastighetsägaren i Kungsbacka. Innehavet består av ungefär 2000 lägenheter och cirka 80 000 kvm kommersiella lokaler där köpcentrumet Kungsmässan utgör nästan hälften av totala lokalytan (Aranäs, 2012c). Köpcentrumet har byggts ut i flera etapper och inrymmer nu ett 90-tal butiker (Kungsmässan, 2012b). Det har belönats flertalet gånger, bland annat som Sveriges Trivsammaste Köpcentrum år 2009 (Kungsmässan, 2012c).

Verksamheten i Aranäs ska genomsyras av tre kärnvärden: utveckling, omtanke och omdöme som i samverkan mynnar ut i ledordet personligt engagemang. Personliga engagemanget bottnar i en stabil organisation som haft samme VD under 13 år. Nu håller organisationen dock på att förnygras och en ny, internrekryterad, VD tillträdde i april 2011. Kvalitet ska utgöra grunden i bolaget och de är noga med att göra regelbundna kund- och medarbetarundersökningar vilka har resulterat i höga betyg (Aranäs, 2011).

Aranäs ser sig som samhällsbyggare och har för närvarande flera nya projekt på gång i nya områden i Kungsbacka för att kunna följa med i Kungsbackas befolkningsökning (Aranäs, 2011). Ett av de senare projekten som nyligen blivit klart är ett bostadskvarter som kallas Polstjärnan. Området har tagit sju år att färdigställa och stor vikt har lagts vid att de boende verkligen ska trivas. Naturen har bevarats och husen har stora balkonger där varje balkong är specialutformad för varje lägenhet. Aranäs är även delaktiga i Kungsbackas största byggprojekt någonsin, ett samarbete med kommunen, JM, Veidekke samt Eksta. En ny stadsdel ska byggas, Kolla Parkstad, där Aranäs ska ansvara för 380 av de cirka 1 100 bostäder som ska uppföras. Aranäs skriver i sin årsredovisning 2011 att Kolla Parkstad är en stor satsning inför framtiden vilket blev tydligt när de lät barn från en förskola i närheten ta de första spadtagen. Den första inflyttningen beräknas till 2013 men ”på sikt är det för dem vi bygger” (Aranäs, 2012a, s.28) säger Alf Lindberg, chef för Aranäs Fastighetsutveckling, och syftar på barnen (Aranäs, 2012a). Utbyggnaden bidrar till att befolkningen i Kungsbacka kan öka vilket i sin tur gör att Aranäs kan fortsätta växa (Aranäs, 2011).

Figur 3: Fyrkanter baserade på Aranäs årsredovisningar 2008-2010. Posterna är i tusentals kronor.

4.1.1 Nyckeltalsanalys Aranäs

Räntabilitet på eget kapital, som visas i tabell 1 (s.15), har ökat under åren 2008-2010. Denna ökning kan kopplas till ett stadigt ökande resultat efter finansiella poster. Dock har även det egna kapitalet ökat, men inte i samma utsträckning. Räntabilitet på totalt kapital fluktuerar under de tre åren. Mellan 2008 och 2009 beror minskningen på ett minskat resultat och en ökning av totalt kapital med nästan 50 miljoner kronor. Under 2010 ses istället en svag ökning av räntabilitet på totalt kapital, vilket är en effekt av ett ökat resultat på 18,4 miljoner kronor. Dock ses även en ökning av det totala kapitalet med drygt 60 miljoner kronor, vilket förklarar den knappa ökningen av nyckeltalet. Även vinstmarginalen har ökat under de tre åren. Under år 2008-2009 beror ökningen främst på att det knappt fanns intäkter från byggnadsrörelsen och att bruttovinstmarginalen inom denna verksamhet är mycket lägre än inom fastighetsverksamheten. Mellan åren 2009 och 2010 beror istället ökningen av vinstmarginalen på en ökning av rörelseresultatet med knappt 20 miljoner kronor. Denna ökning beror främst på fastighetsförsäljningar⁴ som ägde rum under 2010. Kapitalomsättningshastigheten har minskat mellan 2008 och 2009 och ökat mellan 2009 och 2010. Fluktuationer i kapitalomsättningshastigheten beror också till största delen på variationer i byggnadsrörelsen. Totalt kapital påverkar även kapitalomsättningshastigheten negativt under 2009, men 2010 ökar omsättningen mer och kapitalomsättningshastigheten blir högre. Aranäs soliditet har ökat under de tre åren, vilket är en effekt av en ökning av eget kapital. Dock har även totalt kapital ökat med ungefär 3% varje år. Omsättning per anställd, ett mått på effektiviteten i bolaget, har fluktuerat mellan åren. Till stor del beror det återigen på de fluktuerande intäkterna inom byggnadsrörelsen eftersom medelantalet anställda har legat på en relativt jämn nivå under åren.

⁴ + 25,5 miljoner kronor i byggnadsrörelsen.

Nyckeltal			
	Aranäs 2008	Aranäs 2009	Aranäs 2010
Räntabilitet på eget kapital	9,8%	11,4%	13,8%
Räntabilitet på totalt kapital	5,5%	5,3%	6,0%
Vinstmarginal	32,9%	38,6%	39,2%
Bruttovinstmarginal Fastighetsrörelsen	44,3%	44,3%	42,5%
Bruttovinstmarginal Byggnadsrörelsen	4,6%	0,5%	63,0%
Kapitalomsättningshastighet	0,17	0,14	0,15
Soliditet	22,6%	23,5%	25,1%
Omsättning per anställd	7 215,43 tkr	5 664,67 tkr	6 517,73 tkr

Tabell 1: Nyckeltal för Aranäskoncernen.

4.1.2 Aranäs enligt undersökningsmodellen

Aranäs årsredovisningar är relativt lika till längd och omfattning under de tre åren som undersökts (se tabell 2 nedan). Årsredovisningen är lite längre för 2010 men det är de frivilliga delarna som främst har ökat i omfattning och inte de av revisor granskade delarna.

Övergripande granskning			
	Aranäs 2008	Aranäs 2009	Aranäs 2010
Totalt antal sidor	52	52	60
Antal sidor förvaltningsberättelse	4	4	4
Antal sidor noter	9	12	12
Antal diagram	2	2	3
Antal sidor - redovisningsprinciper, dvs. not 1	1	2	2

Tabell 2: Övergripande granskning av Aranäs årsredovisningar.

4.1.2.1 Text och layout

Aranäs årsredovisningar år 2008-2010 är lättlästa, tydliga och genom att bläddra igenom dem fås en känsla av att bolaget skapar trivsel för sina kunder. Bolagets kärnvärden, omtanke, omdöme och utveckling, nämns i samtliga årsredovisningar. Kunden står i fokus och bolaget skriver att de skapar trygghet både för boende och för personal. I årsredovisningarna kan användaren läsa om befintliga boendeområden men även nya projekt beskrivs detaljerat. I samtliga årsredovisningar skrivs det om de anställda och framförallt i 2010 års årsredovisning får de nyanställda stort utrymme. Ett annat fokusområde är energi och miljö som lyfts fram i årsredovisningarna 2008 och 2009. I årsredovisningen för 2010 har dock inte lika stor vikt lagts på miljöområdet. Den egna organisationen beskrivs i årsredovisningen 2009 och tyngden ligger på att beskriva företagskunder framför privatkunder. I årsredovisningen 2010 berättar Aranäs om sin verksamhet genom att använda ett antal klichéer som "Rom byggdes inte på en dag" (Aranäs, 2011, s.25). I denna årsredovisning används även innovativa och levande rubriker, exempelvis "Har du tid i två minuter?" (Aranäs, 2011, s.7) och "Hörde du att folk köade i över ett dygn!" (Aranäs, 2011, s.25). Fokus läggs på varumärket, något som inte betonats tidigare år.

Bolaget använder sig av ett förhållandevis okomplicerat språk något som syns bland annat då vardagen i bolaget beskrivs. I 2008 och 2010 års årsredovisningar finns dock två stafel⁵. Andelen information som behandlar ekonomi i förhållande till den del som behandlar verksamhet är i genomsnitt 15%⁶. I årsredovisningen för 2009 och 2010 beskrivs bolagets ställning och utveckling via en flerårsjämförelse, något som dock saknas i 2008 års årsredovisning.

4.1.2.2 Bilder, diagram och tabeller

I början av Aranäs årsredovisningar finns tydliga tabeller där ekonomiska siffror klargörs samt diagram där verksamheten presenteras i form av fördelning mellan lokaler och bostäder samt hur personalstyrkan har utvecklats. Diagrammen och tabellerna kommenteras inte men ger en bra översikt av verksamheten. Vidare presenteras pågående projekt både genom bilder och genom texter i fortsättningen av årsredovisningen och genomförda projekt visas i form av bilder på hur det såg ut innan och efter. Aranäs årsredovisningar innehåller många bilder på det som det skrivs om. Då mycket text handlar om deras dagliga verksamhet är det mycket bilder som speglar just det. Exempelvis finns det bilder på fastighetsskötare som besöker hyresgäster och bilder från ett äldreboende. I årsredovisningen 2008 finns en helsida med småbilder som visar vad som kommer tas upp i resten av årsredovisningen, liknande en innehållsförteckning men i bildform. 2008 presenteras många bilder där kunderna står i fokus och tydliga tabeller över resultatet i hyresgästenkäten visar att kunderna är nöjda med Aranäs verksamhet. Det presenteras även en tabell som visar att de har gjort en undersökning om företagskulturen i bolaget där jämförelsesiffror från 2007 visar att trivseln har ökat bland de anställda. Dessa undersökningar presenteras inte i tabellform varken i årsredovisningen 2009 eller 2010 även om resultatet kommenteras kort. I årsredovisningarna 2009 och 2010 finns emellertid fler bilder på både enskilda anställda och hela personalstyrkan. Personalen kommer således i fokus ändå genom att de även i texterna betonar den organisationsförändring som Aranäs går igenom. De sista sidorna av årsredovisningarna läggs på bilder på styrelse och ledning. I 2008 och 2009 års årsredovisningar visas även ett organisationsträd som ger ytterligare översikt över koncernen och dess uppbyggnad.

4.1.2.3 VD-ord

VD-ordet i årsredovisningarna 2008-2010 är skrivet av Ingemar Nilsson som varit VD för Aranäs i 13 år. Denna del av årsredovisningen varierar både i längd och till innehåll. Det är endast i 2010 års årsredovisning som en bild av VD presenteras tillsammans med VD-ordet.

2008 års VD-ord inleds med positiva ord om bolaget och om de goda betyg som uppnåtts i de årliga kund- och medarbetarundersökningarna. Vidare presenterar VD de områden som berörs i resten av årsredovisningen. Denna del av årsredovisningen saknar ekonomiska siffror och kommentarer och VD-ordet avslutas personligt med rubriken "10 år som VD för Aranäs" (Aranäs, 2009, s.6).

2009 års VD-ord öppnar med ett intressant stycke där frågor rörande finanskrisens påverkan på Aranäs tas upp. Därefter behandlas bolagets styrkor, vilka presenteras i punktform. En styrka som nämns är att "Inga stora byggprojekt klara för igångsättning under 2009" (Aranäs, 2010, s.4). I 2009 års VD-ord läggs större fokus på ekonomiska siffror i förhållande till resten av årsredovisningen och i förhållande till VD-ordet för 2008. VD skriver även att bolaget har

⁵ Se årsredovisning 2008 s.29 där det står "omsättning" och årsredovisning 2010 s.28: "2010 har präglats av en hel del planering och diskussioner inför framtiden, ett arbete som inte kanske inte syns men som inte desto mindre är av yttersta vikt." således används ett "inte" för mycket.

⁶ 2008: 14%, 2009:18%, 2010:14%

nyrekryterat samt att vid vissa tjänster tillsätts två personer för att trygga en fortsatt utveckling.

VD-ordet för 2010 inleds med att betona den organisationsförändring som pågår i bolaget. VD presenterar Aranäs kärnvärden samt diskuterar varumärket, något som inte presenterats i tidigare års VD-ord. Fokus i VD-ordet ligger på effektivisering av bolaget samt en fortsatt utveckling för framtiden. Återigen, liksom i 2008 års VD-ord, läggs inget större fokus på ekonomiska siffror. VD-ordet avslutas slutligen med "Ett tryggt överlämnande" (Aranäs, 2011, s.5) där VD tackar för sig eftersom han lämnar VD-posten 2011.

4.1.2.4 Omvärldsanalys

Eftersom Aranäs är ett fastighetsbolag är de starkt påverkade av den demografiska utvecklingen i Kungsbacka. "Aranäs växer med Kungsbacka" (Aranäs, 2009, s.22) skriver de och nämner att Kungsbacka är en av Sveriges mest snabbväxande kommuner med en befolkningstillväxt på cirka 1000 personer per år. Det leder till en hög efterfrågan och de ser ljus på framtiden. I årsredovisningen 2008 kommenteras finanskrisen och Aranäs diskuterar hur den kommer att påverka räntor, försäljningar, bostadsbyggande och vakansgrader. Räntornas påverkan på bolaget beskriver de ingående i de tre årsredovisningarna genom att förklara hur deras kostnader skulle påverkas om räntan gick upp eller ner med en procentenhet. 2009 beskriver Aranäs konsekvenserna av finanskrisen men konstaterar att den har påverkat bolaget positivt eftersom räntan sänktes vilket ledde till ökad konsumtion och efterfrågan. Kungsmässan hade trots finanskris och ökad konkurrens inte heller påverkats negativt. I övrigt tas det upp att EU har satt upp miljömål som Aranäs vill matcha. I de frivilliga delarna i årsredovisningen 2010 tas det däremot inte upp så mycket om omvärldens påverkan på bolaget. I förvaltningsberättelsen skriver de emellertid att den stärkta konjunkturen har lett till att Aranäs kunnat öka hyresnivåerna och att fler hyreskontrakt tecknats. Dock ledde den stränga vintern till att kostnader för snöröjning och uppvärmning ökade.

4.1.2.5 Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelserna i Aranäs årsredovisningar 2008-2010 följer ÅRL 6 kap. om förvaltningsberättelsen nästintill felfritt och de är nästan identiska med varandra gällande text, rubriker och layout. Det hänvisas till noter vid de delar i förvaltningsberättelsen där det behövs mer information och bolaget tar upp väsentliga risker, deras finanspolicy och förväntningar kring hyresintäkter. I årsredovisningen 2008 finns dock ingen flerårsjämförelse för att underlätta förståelsen för bolagets utveckling, liknande den som finns i 2009 och 2010. Däremot kommenteras förväntningar inför framtiden i samtliga tre årsredovisningar. I årsredovisningen 2008 har förväntningarna dessutom fallit ut som prognostiserat. Planerade projekt beskrivs, men endast hur många lägenheter de omfattar och inte om förväntade kostnader för projekten. I ÅRL 6 kap. står det att bolaget ska beskriva sin forskning och utveckling, vilket dock inte Aranäs gör. Fortsättningsvis ska bolag enligt ÅRL skriva om sina aktier och dess kvotvärde i förvaltningsberättelsen. Aranäs tar istället upp det i balansräkningen 2008-2009 och för 2010 står det i noten för eget kapital. I årsredovisningarna 2008-2010 berättas mycket om organisationsförändringen inom bolaget. I förvaltningsberättelsen skriver Aranäs endast om att de gjort nyrekryteringar och ingenting vidare om personalsammansättningen i bolaget.

Ett stycke som återkommer varje år är stycket som förklarar årets resultat. I årsredovisningen 2010 är detta stycke utökat med mer information och bakomliggande förklaringar till utvecklingen av resultatet och olika kostnads- och intäktsposter. Exempelvis skrivs det att den nya, mer kundorienterade, organisationen har lett till ökade kostnader för administration och

marknadsföring. När Aranäs tar upp andra väsentliga händelser under året berättas det varje år om bolagets miljöcertifiering eftersom de gärna ligger i framkant gällande miljöarbete. 2010 skrivs dock att revisionen av miljöcertifieringen fullföljdes med en mindre avvikelse medan revisionen 2008 och 2009 har genomgåts utan anmärkning. Ingen vidare förklaring finns dock till avvikelsen.

4.1.2.6 Finansiell redovisning

Aranäs resultaträkningar visar beständiga siffror och nettoomsättningen har ökat stadigt sedan 2007. Under åren redovisas dock förhållandevis låga resultat. Fastighetsrörelsen är stabil mellan åren och de fluktuationer som ändå finns beror på förändringar i byggnadsrörelsen. Under 2008 och 2010 är intäkterna från byggnadsrörelsen stora medan de under 2009 är nästintill obefintliga. Ytterligare information som berör byggnadsrörelsen presenteras i not i 2008 och 2009 års årsredovisning, dock får inte användaren mycket information i noten. Nothänvisning och information saknas däremot helt i årsredovisningen för 2010. I not 3 år 2010 beskrivs Aranäs anställda. Ingen ökning i personalstyrkan har skett utan medelantalet anställda ligger på 49 personer både 2009 och 2010. Posterna "övriga rörelsekostnader" och "övriga rörelseintäkter", där främst externa administrations- och förvaltningstjänster finns, har minskat under åren 2008-2010. De poster av väsentlig karaktär, alltså större poster, som fluktuerat mycket under åren är "räntekostnader", vilket i förvaltningsberättelsen sägs bero på förändringar i ränteläget under 2008-2010.

I Aranäs balansräkningar ses en stadig ökning av totalt kapital mellan åren 2008 och 2010. Pågående ny-, till- och ombyggnader varierar mellan åren, framförallt beroende på variationer i investeringsmängd samt på grund av omfördelningar till förvaltningsfastigheter. En stadig ökning av minoritetsintressets andel av det egna kapitalet kan utläsas i balansräkningarna för 2008-2010. Not 1 som behandlar "redovisnings- och värderingsprinciper" är runt två sidor i årsredovisningen 2009 och 2010, medan den i 2008 är enbart en sida. I not 1 för 2010 förklaras bland annat att bolaget har bytt metod för redovisning av entreprenaduppdrag. Från och med 2010 används successiv vinstavräkning för arbeten till fast pris, istället för som tidigare år då resultatavräkning skett när arbeten slutförts. Jämförelseåret, det vill säga 2009 års siffror, har dock inte omräknats. Not för kortfristiga fordringar saknas, trots att posten "övriga fordringar" har minskat med drygt 11 miljoner kronor mellan 2007 och 2008.

Kassa och bank är en stor post som ökat under åren. Vid denna post finns en hänvisning till not 16 i alla tre årsredovisningar, vilket endast specificerar beviljad checkräkningskredit och beviljad byggnadskreditiv. Posten "byggnadskreditiv" är dessutom en relativt stor post 2008, under 2009 och 2010 är den dock 0. Stora förändringar kan också ses i posten leverantörsskulder, däremot saknas not som förklarar denna förändring. I 2010 års årsredovisning kan det även utläsas att en del av verksamheten har överförts till moderbolaget. Denna förändring förklaras dock inte närmare mer än att majoriteten av lönekostnaderna hädanefter tas i moderbolaget. Aranäs har ett stabilt kassaflöde 2008-2010, med ett genomsnittligt kassaflöde på 49,5 miljoner kronor⁷.

4.1.2.7 Segmentredovisning

Aranäs verksamhet delas in i två segment, fastighetsrörelse och byggnadsrörelse. Segmentredovisningen för fastighetsrörelsen återfinns i not 2 i samtliga årsredovisningar, dock saknas information om avskrivningar som istället går att finna i en annan not.

⁷ 2008: 47,3 miljoner kronor, 2009: 42,7 miljoner kronor, 2010: 58,4 miljoner kronor.

För byggnadsrörelsen finns segmentredovisningen i not 6 under åren 2008 och 2009, dock är redovisningen inte fullständig då det saknas beskrivning av byggnadsrörelsens kostnader. I årsredovisningen 2010 saknas segmentredovisning för byggnadsrörelsen helt.

4.1.2.8 Personalredovisning

Aranäs ger sina anställda stor plats i årsredovisningarna, vilket ses i de frivilliga delarna då intervjuer med personal presenteras. Varje år genomför Aranäs en medarbetarundersökning men det är endast i årsredovisningen 2008 som resultatet och jämförelse med 2007 presenteras. 2008 berättas även att Aranäs nyligen har infört ett resultatbonussystem för sina anställda. Under samtliga av de tre åren visas det i not hur många anställda bolaget har, könsfördelningen bland de anställda och i ledningen samt sjukfrånvaro under året och hur stor andel som varit långtidssjukskrivningar. Det finns dock ingen information angående åldersstruktur förutom att det i förvaltningsberättelsen står att många medarbetare är födda på fyrtioalet och därför behövt en organisationsförändring. Organisationsförändringen och nyanställningar får stor plats redan i VD-ordet både 2009 och 2010. I årsredovisningen 2009 finns två uppslag som handlar om personalen och en bild på personalstyrkan. Även i 2009 presenteras bilder på anställda och nyanställda och flera sidor handlar om generationsväxlingen som Aranäs står inför.

4.1.2.9 Miljöredovisning

Miljö är även det något som får stor plats i Aranäs årsredovisningar. Dock ges ämnet lite mindre plats i årsredovisningen 2010 än de två föregående åren. Varje år produceras en separat miljöredovisning som det hänvisas till i årsredovisningarna. 2009 har även miljöredovisningen kompletterats med en klimatredovisning. På den sista sidan i årsredovisningarna 2008 och 2009 hänvisas till miljöredovisningen. 2010 har de istället lagt denna som en helsida mitt i årsredovisningen vilket lyfter fram den än mer. Bolaget berättar om gjorda investeringar som exempelvis borrhningen för bergvärme i ett bostadsområde 2008. Aranäs miljöinriktning kommer även fram genom att många bilder är miljö- och naturinriktade. Återkommande under samtliga tre år är att det i förvaltningsberättelsen skrivs om den miljöcertifiering som bolaget innehar vilken dock är genomförd med en mindre avvikelse under år 2010. Även genomförda miljöåtgärder beskrivs i förvaltningsberättelsen, exempelvis energideklaration av samtliga fastigheter 2009.

4.2 BRIO

BRIO grundades 1884 i Osby, Skåne, och har sedan 1909 gått under namnet BRIO som står för Bröderna Ivarsson, Osby. BRIO ägdes av familjen Ivarsson i fyra generationer tills Proventus AB blev huvudägare 2004 (BRIO, 2012a). BRIO:s produkter säljs under varumärkena BRIO, Alga, Simo och Carena. Koncernen är indelad i två divisioner BRIO Toy, distribution och produktutveckling av leksaker, och BRIO Baby⁸ i vilken utveckling, tillverkning och marknadsföring av barnvagnar, bilbarnstolar med mera ligger. Dessutom bedrivs franchiseverksamhet genom BRIO Lekehuset Partner, med Norge som främsta verksamhetsområde (BRIO, 2012b).

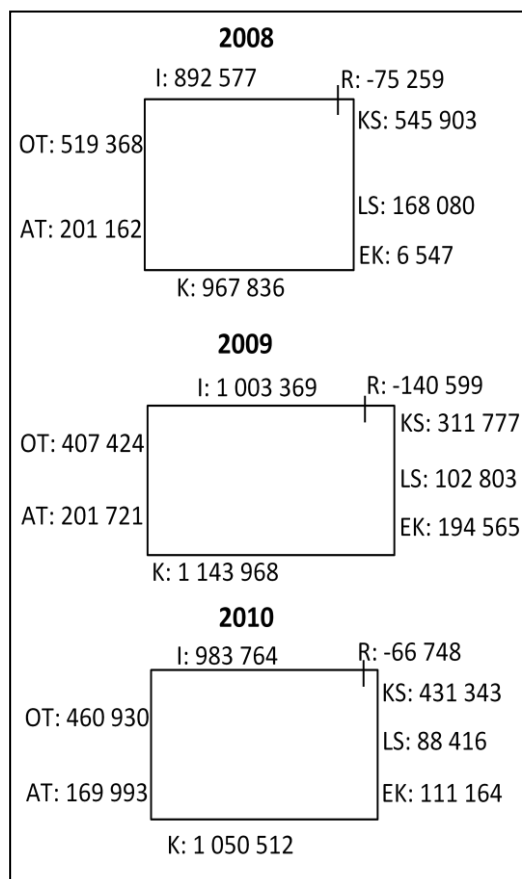
BRIO:s affärsidé:

BRIO:s affärsidé är att marknadsföra produkter och tjänster till barn och barnfamiljer där lek, aktivitet, samvaro, utveckling/stimulans och underhållning dominerar som behov och där barnet står i centrum. BRIO-märkta leksaker riktar sig främst till små barn inom områdena lek och barnomvårdnad där BRIO:s produkter kännetecknas av genomtänkt kvalitet, god design, omsorg och kunskap om barns behov (Proventus, 2004).

BRIO:s klassiska produkter är träjärnvägen och barnvagnar som de nu satsar på för att nå lönsamhet igen då koncernen inte har haft stabila positiva resultat⁹ sedan mitten av 90-talet (BRIO, 2000). År 2009 genomgick bolaget en företagsrekonstruktion med nyemission där Proventus även omvandlade lån till preferensaktier. Det var även vid företagsrekonstruktionen som BRIO delades in i de nuvarande två divisionerna (TT, 2009). I juni 2011 avnoterades BRIO från börsen och Proventus blev ägare till drygt 99% av bolaget (BRIO, 2011b). BRIO hoppas nu att kronprinsessparets val av barnvagn från BRIO ska ge bolaget ett lyft (Helander, 2012) och 2011 fick BRIO utmärkelsen Årets Leksak för produkten BRIO Metro Railway (BRIO, 2012c). De senaste åren har präglats av dålig likviditet, negativa resultat (se figur 4, s.21) och förändringar i bolagsledningen. I april 2012 skedde den senaste förändringen då en ny VD för BRIO Baby tillsattes samt en ny marknadsledning. Det inleddes även ett samarbete med en ny pr-byrå för att få fart på bolaget igen (Helander, 2012).

⁸ BRIO Baby har nu bytt namn till BRIO Care.

⁹ Med stabila positiva resultat menas här att BRIO-koncernen visade positiva resultat flera år i följd, från år 1989 till år 1996.

Figur 4: Fyrkanter baserade på BRIO:s årsredovisningar 2008-2010.

4.2.1 Nyckeltalsanalys BRIO

BRIO:s räntabilitet på eget kapital och på totalt kapital har under de tre åren varit negativt varför det inte är relevant att närmare diskutera dessa. I tabell 3 (s.22) går vidare att utläsa att vinstmarginalen varierar under de tre åren. Försämringen mellan 2008 och 2009 beror på att rörelseresultatet har försämrats samt att ränteintäkterna har minskat. Dessutom har nettoomsättningen ökat med 58,5 miljoner kronor. Under 2010 har vinstmarginalen förbättrats något beroende på ett förbättrat rörelseresultat. Nettoomsättning har dessutom minskat vilket också det leder till en förbättrad vinstmarginal. Bruttovinstmarginalen har även den varierat något under de tre åren. Den är lägre under 2009 och 2010 än under 2008, vilket beror på att kostnad sålda varor har ökat i högre takt än omsättningen. Förändringen i kapitalomsättningshastigheten beror till största delen på variationer i omsättning. BRIO:s omsättning har nämligen ökat med 6,6% 2008-2009 för att sedan 2009-2010 minska med 3%. Soliditeten varierar även den mellan åren och det beror till stor del på kraftiga fluktuationer i eget kapital. Mellan 2008 och 2009 ökade eget kapital med nästan 2900% till följd av den nyemission som genomfördes under 2009 i och med den finansiella rekonstruktionen. Under 2010 minskade istället eget kapital med 43%, vilket främst beror på de stora negativa resultaten under åren. Omsättning per anställd ökade under de tre åren, något som i själva verket beror på den minskning av antalet anställda som har gjorts varje år. Under 2009 har medelantalet anställda minskat med 48 personer för att sedan under 2010 minska med ytterligare 56 personer.

Nyckeltal			
	BRIO 2008	BRIO 2009	BRIO 2010
Räntabilitet på eget kapital	-854,01%	-70,42%	-57,82%
Räntabilitet på totalt kapital	-6,19%	-19,89%	-8,21%
Vinstmarginal	-3,4%	-12,7%	-5,6%
Bruttovinstmarginal	41,83%	36,16%	39,46%
Kapitalomsättningshastighet	1,24	1,56	1,46
Soliditet	0,91%	31,94%	17,62%
Omsättning per anställd	2253,98 tkr	2732,77 tkr	3155,50 tkr

Tabell 3: Nyckeltal för BRIO-koncernen.

4.2.2 BRIO enligt undersökningsmodellen

BRIO:s årsredovisningar varierar mellan åren i längd och utformning. År 2009 när årsredovisningen var som längst (se tabell nedan) var även det år som hade det sämsta resultatet av de tre undersökta åren. Antalet diagram har minskat under de tre åren och även omfattningen på not 1 där de beskriver sina redovisningsprinciper. Not 1 omfattar dock fortfarande relativt många sidor av BRIO:s årsredovisning.

Övergripande granskning			
	BRIO 2008	BRIO 2009	BRIO 2010
Totalt antal sidor	88	104	72
Antal sidor förvaltningsberättelse	4	5	4
Antal sidor noter	37	45	37
Antal diagram	6	4	3
Antal sidor - redovisningsprinciper, dvs. not 1	8,5	8	7

Tabell 4: Övergripande granskning av BRIO:s årsredovisningar.

4.2.2.1 Text och layout

BRIO:s årsredovisningar för 2008-2010 har stort fokus på hur bolaget ekonomiskt ska nå en bättre framtid och uppnå bättre resultat. Vägen till ett mer lönsamt bolag ska gå via deras starka varumärke, som under 2009 har utsetts till Sveriges starkaste varumärke. I samtliga årsredovisningar presenteras huvudsakligen ekonomisk information, medan information om verksamheten och deras produkter diskuteras i mindre utsträckning. I 2008 års årsredovisning betonas dock utvecklingen av BRIO:s träjärnväg, medan fokus i årsredovisningen för 2009 istället ligger på effektiviseringar och besparingar där "back to basics" genomsyrar hela årsredovisningen. Tanken är att gå tillbaka till kärnverksamheten, det vill säga barnvagnar, samt dra nytta av det starka varumärket och på så vis nå lönsamhet. I årsredovisningen för 2010 speglar texten en mer positiv känsla inför framtiden, där ett antal positiva utvecklingar presenteras. Försäljningen för BRIO Toy har ökat, dock går BRIO Baby något sämre. Bolaget nämner även att det operativa kassaflödet har ökat under 2010.

Årsredovisningarna har samma typ av layout. Texterna innehåller ekonomiska termer och en del komplicerade meningar och meningsbyggnader kan upptäckas. Ett exempel är från 2010 års årsredovisning, där negationer försvårar meningen: "Det kan inte uteslutas att BRIO inte kommer att kunna generera tillräckligt med egna vinstmedel för framtida finansiering /.../" (BRIO, 2011a, s.21). Årsredovisningen för 2009 har något mindre fokus på ekonomi och presenterar mer verksamhetsrelaterad information än de övriga två åren. I samtliga

årsredovisningar finns en detaljrik flerårsöversikt som hjälper till att förklara bolagets ställning och utveckling. Andelen information som berör ekonomi i förhållande till verksamhet är i genomsnitt 34%¹⁰.

4.2.2.2 Bilder, diagram och tabeller

BRIO presenterar flertalet cirkeldiagram och tabeller som beskriver verksamheten i olika länder, segment med mera vilket ökar förståelsen för BRIO:s verksamhet. Det ligger, som tidigare nämnt, mycket fokus på ekonomi i texterna men bilderna i årsredovisningarna föreställer till största delen deras produkter. I årsredovisningen 2008 pryds första uppslaget av en bild på en pojke som leker med BRIO:s klassiska träjärnväg, med bildtexten ”gå som på räls” (BRIO, 2009, s.2) och genom bilden förklaras snabbt att träjärnvägen är årets fokusprodukt. De övriga produktbilderna beskrivs dock inte med mer än namnet på produkten och förstärker inte den informationen som ges i texten som finns i anslutning. I årsredovisningen 2009 har de exempelvis en bild på en födelsedagsfest med barn, vilken finns i avsnittet ”Medarbetare”. I årsredovisningen 2010 är emellertid sambandet mellan texter och bilder tydligare där det exempelvis är en naturbild i avsnittet om hållbarhet. Närmast efter bolagsstyrningsrapporten i årsredovisningarna presenteras BRIO:s styrelse och ledning. De presenteras tydligt med bilder, ägande i BRIO samt övriga engagemang och det framgår att många personer har bytts ut under åren. Årsredovisningen 2010 är kortare än de andra men det har ändå inte dragits ned så mycket på tabeller och diagram. Dock innehåller årsredovisningen 2010 inte längre helsidor med bilder vilket var drygt tio sidor av årsredovisningen 2008.

4.2.2.3 VD-ord

BRIO:s VD-ord under 2008-2010 är välskrivna och skrivet på ett sakligt sätt utan att gå in för mycket på detaljer.

BRIO:s VD, sedan några månader tillbaka, skriver i 2008 års årsredovisning hur svagheter kan bli styrkor samt om lågkonjunktorens påverkan på bolaget. VD presenterar dessutom BRIO:s produkter. En diskussion gällande vissa negativa aspekter förs, dock avslutas VD-ordet positivt. I 2009 års årsredovisning är det istället begreppet ”back to basics” som står i fokus. Dessutom upplevs texten vara mer tydlig och rakt på sak än 2008 års VD-ord, exempelvis skriver VD: ”kraftigt stigande inköspriser /.../ tvingades till kraftiga utförsäljningar” (BRIO, 2010, s.5). Varumärket nämns ett flertal gånger i VD-ordet för 2009 och texten är mindre fokuserad på siffror. VD avslutar med följande positiva mening: ”Vi har startat vår resa mot att göra BRIO till ett långsiktigt lönsamt och framgångsrikt företag igen!” (BRIO, 2010, s.6). Under 2010 har en ny VD tillsatts som tycks försöka beskriva året som gått på ett så ärligt sätt som möjligt. VD skriver bland annat att: ”Mycket arbete har lagts ner under 2010 men det återstår ytterligare en tid innan BRIO igen kan stå på en solid finansiell bas.” (BRIO, 2011a, s.4). Dock ses även här, likt föregående års VD-ord, en vilja att se positivt på utvecklingen då VD nämner att försäljningen har förbättrats samt att: ”Mycket arbete lades under året på att förbättra varuförsörjningen och det är med tillfredsställelse som jag nu kan konstatera att BRIO vid ingången av 2011 har en god förmåga att leverera hela sortimentet.” (BRIO, 2011a, s.4). VD-ordet 2010 avslutas slutligen med: ”Genom vårt starka varumärke, våra fina produkter, en god organisation och ett kraftigt förbättrat varuflöde ska vi ta BRIO vidare till ett lönsamt internationellt leksaks- och barnartikelsföretag.” (BRIO, 2011a, s.4).

¹⁰ 2008: 30%, 2009: 29% 2010: 44%

4.2.2.4 Omvärldsanalys

BRIO är i en svår ekonomisk situation och det skrivs att förändringar i distributionsleden har lett till att konkurrensen har hårdnat på marknaden. 2008 förutspår BRIO att en global avmattning i konsumtionen kommer att påverka bolaget och leksaksmarknaden negativt i framtiden. Dessutom nämns det att några av leverantörerna har gått i konkurs vilket försvårat bolagets situation.

BRIO påverkas av prisutvecklingen på råvaror och är även känsliga för valutakursförändringar. Ett beroende av utvecklingen på den kinesiska marknaden nämns och BRIO skriver att det kan påverka intjäningsförmågan negativt. En risk som berörs är att det är svårt att skydda intellektuella rättigheter vilket innebär att produktkopiering kan vara ett hot för bolaget. BRIO är även exponerat mot banker och kreditinstitut men förklarar att bolaget främst använder sig av en stark bank och att kunderna är noga kreditprövade, vilket minskar riskerna.

BRIO:s verksamhet är mycket säsongsbetonad med den allra mesta försäljningen kring jul, vilket bolaget aktivt försöker parera. Säsongsvariationen medför ofta att BRIO har en ansträngd likviditet i början av året. I årsredovisningen 2009 skrivs att likviditetsproblemen ledde till att bolaget inte kunde terminssäkra valutakursen i tillräcklig grad vilket i sin tur ledde till en ännu högre valutariskexponering. Amerikanska dollarn stärktes och påverkade således BRIO:s bruttoresultat negativt. I 2009 finns en vilja att se positivt på framtiden och det skrivs att marknaden för traditionella leksaker växer. BRIO tror att trenden mot nostalgi och miljö kommer gynna bolagets försäljning av klassiska produkter. Fortsättningsvis skrivs det om marknadsförändringar inom leksaks- och babyproduktbranschen där det råder kostnadspress och ett förändrat köpbeteende på grund av konsumenters tidspress.

I de frivilliga delarna i årsredovisningen 2010 nämns endast lite om omvärldens påverkan på bolaget, men årsredovisningen är även mycket kortare 2010 än de två föregående åren (se tabell 4, s.22). I förvaltningsberättelsen beskrivs en svag marknadstillväxt i Norden för leksaker och en oförändrad marknad för babyprodukter. Fortsättningsvis skrivs det att både BRIO:s resultat samt övriga kostnader och intäkter har påverkats mycket av svängningar i valutakurser. I årsredovisningen för 2008 finns en not för att visa hur bolaget påverkats av valutafluktuationer, något som saknas i de nästföljande årsredovisningarna. I alla tre åren, 2008-2010, har det däremot inkluderats en not för att beskriva finansiella instrument och medföljande risker där bland annat risker förknippade med räntor, priser, krediter och valutor tas upp.

4.2.2.5 Förvaltningsberättelse

BRIO som var ett börsbolag under de år som undersökts har högre krav gällande förvaltningsberättelse än bolag som inte är noterade. Under åren 2008-2010 finns det mycket information kring medarbetare och utveckling på de olika marknaderna bolaget verkar på. I årsredovisningen för 2008 har BRIO information om dotterbolag vilket saknas i årsredovisningarna 2009-2010 där det endast nämns att bolaget är representerat i ett 50-tal respektive ett 40-tal länder. År 2009 berörs dock inte avvecklingen av BRIO i Storbritannien i förvaltningsberättelsen trots att det är något som förändrar verksamheten.

Eftersom en nyemission genomfördes 2009 är det mycket information kring denna. Först 2008 där förslaget introduceras och även 2010 då genomförandet och följer av nyemissionen beskrivs. Då BRIO befinner sig i en svår finansiell situation skrivs det mycket om finansiering i förvaltningsberättelsen men det skrivs även mycket om icke-finansiella upplysningar som arbetsmiljö, ledarskapsutveckling med mera. Eftersom det samtidigt är mycket förändringar i

ledande befattningar inom bolaget kommenteras även detta som väsentliga händelser varje år. VD har frekvent bytts ut; en VD satt fram till 2008, en ny VD 2009-2010 och sedan ytterligare ett byte igen vid årsskiftet 2010-2011. När det gäller händelser efter räkenskapsårets utgång redovisas dessa inte i förvaltningsberättelsen utan det hänvisas till not i årsredovisningen 2008 och 2009. I 2010 finns det dock inte ens en hänvisning till not även om informationen finns i sista noten precis som 2008 och 2009.

Information kring aktierna och kvotvärde finns inte i förvaltningsberättelsen men går att hitta i avsnittet närmast före förvaltningsberättelsen både i årsredovisningarna 2008 och 2009. 2010 är denna information tillgänglig i förvaltningsberättelsen men det saknas fortfarande en del detaljer som behövs enligt ÅRL 6 kap. och inte under något av åren har det nämnts skäl till överlåtelse av aktier. Säkringsinstrument är också något som ska kommenteras i förvaltningsberättelsen vilket inte görs i BRIO:s årsredovisning 2008 men det tas däremot upp i BRIO:s avsnitt "Risker" strax innan förvaltningsberättelsen. I 2009 och 2010 står det däremot nämnt i förvaltningsberättelsen vilka säkringsinstrument som använts men deras funktion förklaras inte. Finansiella risker för BRIO står inte heller i förvaltningsberättelsen utan presenteras i not istället samt i avsnittet "Risker" under samtliga tre år. Verksamhetsrisker, bland annat till följd av säsongsbetoningen och omstruktureringen, berättas det mycket mer om i årsredovisningen 2010 i motsats till 2008 och 2009 där det berörs mycket lite. Å andra sidan saknas det prognoser för framtiden i både 2009 och 2010.

För BRIO som var noterat fram till juni 2011 krävs en bolagsstyrningsrapport. Vissa upplysningar som ska stå i bolagsstyrningsrapporten kan dock stå i förvaltningsberättelsen istället, men det krävs hänvisningar i så fall. Hänvisningar saknas i årsredovisningarna för 2008 och 2009 och för dessa år står det inte heller att bolagsstyrningsrapporten finns i en separat del. I årsredovisningen 2010, däremot, finns hänvisningar och detta år är även rapporten granskad av revisor vilket den inte är för 2008 och 2009.

4.2.2.6 Finansiell redovisning

I BRIO:s resultaträkningar ses negativa resultat 2008-2010. Under 2009 är årets resultat som lägst, -140,6 miljoner kronor. Under 2008 har bolaget avyttrat en del av verksamheten, BRIO Partner i Sverige, vilket bland annat givit effekt på posten "övriga rörelseintäkter" som är väsentligt högre än resterande år. Det skrivs dock att denna avyttring även påverkat BRIO:s försäljning negativt. Under 2009 har bolaget istället lagt ned dotterbolaget i Storbritannien, något som bland annat påverkat de materiella anläggningstillgångarna. BRIO är som tidigare nämnt utsatt för kursrisker, vilka fluktuerar kraftigt mellan åren. Som berörts ovan kunde BRIO inte terminssäkra i tillräcklig grad under 2009 på grund av dålig likviditet, något som påverkade bolagets kursförluster.

Under 2008 (2009) minskade (ökade) nettoomsättningen mer (mindre) än vad posten "kostnad sålda varor" minskade (ökade). Försäljnings- och administrationskostnader ökade under 2008, trots att både omsättningen och kostnad sålda varor minskade, för att sedan minska under 2009. Under 2010 minskade omsättningen, samtidigt som VD uttalade att försäljningen hade förbättrats. Fortsättningsvis hade räntekostnaderna minskat mellan 2008 och 2009, vilket dels berodde på att bolaget fått ned räntan samt att långfristiga lån hade minskat. Under 2010 minskade rörelseförlusten och återgick till ungefär samma nivå som 2008 års rörelseförlust.

BRIO:s egna kapital minskade drastiskt under 2007 och 2008 och var nästintill förbrukat 2008 (se figur 4 s.21), något som kunde kopplas till tidigare redovisade förluster. Under 2009 ökade det egna kapitalet dock till följd av nyemissionen. Under 2010 minskade det egna kapitalet igen vilket var en effekt av ett negativt resultat samt en avsaknad av ytterligare tillskjutet

kapital. De långfristiga skulderna minskade under åren 2008-2010. Under 2009 kan minskningen förklaras med att BRIO amorterade på lånen samt att Proventus konverterade sina fordringar till aktier i samband med företagsrekonstruktionen. De kortfristiga skulderna minskade 2008-2009 för att sedan öka igen under 2010. Ökningen var på dryga 100 miljoner kronor och berodde till stor del på att skulder till moderbolaget¹¹ och checkräkningskrediten¹² ökade. Posten "övriga skulder" (långfristiga) minskade från 63 miljoner kronor till 19 tusen kronor under 2009, något som dock inte specificeras i not. "Övriga skulder" (kortfristiga) ökade däremot under 2009. De kortfristiga räntebärande skulderna ökade mycket under 2010¹³.

Varulager är en post som har varierat kraftigt i storlek från år till år. Under 2008 ökade lagret som en effekt av att BRIO Partner avvecklades samt på grund av att varor inkommit vid fel tidpunkt. Under 2009 såldes istället stora delar av lagret ut eftersom för mycket kapital hade bundits i lagret under året innan. Dock fick denna utförsäljning ett negativt utfall i början av 2010 på grund av bristande leveranskapacitet gällande barnvagnsverksamheten, vilket gjorde att bolaget återigen köpte in mycket varor till lagret.

Bolagets kassaflöde varierar mellan åren 2008-2010. Under både 2008 och 2010 var årets kassaflöde negativt¹⁴, medan det för 2009 blev ett svagt positivt kassaflöde¹⁵. Kassaflödet från den löpande verksamheten försämrades mellan åren 2007 och 2008¹⁶ för att sedan under 2009 vara svagt positivt, på grund av en positiv förändring av varulagret. Under 2010 uppvisades ett stort negativt kassaflöde från den löpande verksamheten, men genom nyupplåning mildrades det årliga negativa kassaflödet något. Under 2008 till 2009 sågs en ökning av likvida medel från 60 miljoner kronor till 112 miljoner kronor.

Under 2008 sålde BRIO en fastighet i Osby, dock visas en ökning av de materiella anläggningstillgångarna. Avsättningarna ökade under 2008 på grund av de omstruktureringar som skedde i bolaget. Posten "övriga fordringar" är en relativt stor post som fluktuerat mellan 2009 och 2010, trots detta saknas not.

4.2.2.7 Segmentredovisning

BRIO:s segmentredovisning återfinns i not 2 i samtliga årsredovisningar. 2010 års segmentredovisning är mer utförlig än tidigare år då all information går att finna fördelat på segment samt fördelat på geografiskt område. Dock saknas information om orderingång, som har redovisats tidigare år. 2008 års segmentredovisning är förhållandevis utförlig med tanke på att IFRS 8 inte trädde i kraft förrän 1 januari 2009, dock saknas information per geografiskt område. 2009 års segmentredovisning innehåller mindre information och är inte lika utförlig som de övriga årsredovisningarnas.

4.2.2.8 Personalredovisning

BRIO har varje år en sida i årsredovisningen där de skriver om sin personal, hur många de är, åldersstruktur och könsfördelning, medarbetarundersökning och medarbetarsamtal samt ledarskapsutveckling. I avsnittet i årsredovisningen för 2008 introduceras ett projekt för att skapa bättre balans mellan jobb och fritid. I 2010 har fokus istället lagts på likabehandling även om den andra informationen också tas upp. I förvaltningsberättelsen tas personalfrågor

¹¹ Ökat från 0 till 60 miljoner kronor.

¹² Ökat med 65 miljoner kronor.

¹³ Ökat från 115,6 miljoner kronor år 2009 till 178,7 miljoner kronor år 2010.

¹⁴ 2008: -15,9 miljoner kronor, 2010: -13,5 miljoner kronor.

¹⁵ 49,9 miljoner kronor

¹⁶ Från -32,5 miljoner kronor år 2007 till -85,9 miljoner kronor år 2008.

upp som icke-finansiella upplysningar. Där beskrivs arbetsmiljö, likabehandlingsplan och deras metod för medarbetarsamtal. I årsredovisningen 2008 skrivs det även om deras friskvårdssubventionering men den nämns inte i de nästföljande årens årsredovisningar. BRIO fortsätter i not 1 med personalfrågor men där handlar det om ersättningar vid uppsägning och pensioner. För samtliga åren 2008-2010 finns en detaljrik personalnot längre bak i notapparaten med anställda per land, åldersfördelning, sjukfrånvaro med mera. Det mest anmärkningsvärda i noten är att sjukfrånvaron har ökat och att antal anställda sjunker för varje år. I årsredovisningen går dock inte att läsa något om att den ekonomiska problematiken har lett till uppsägningar. Det framgår inte om det endast är nedläggning av verksamheter som har lett till en minskning av antalet anställda eller om BRIO utöver dessa gjort sig av med personal.

4.2.2.9 Miljöredovisning

BRIO:s satsningar på miljö och hållbarhet berättas det inte mycket om och det finns ingen separat miljöredovisning. I de frivilliga delarna i årsredovisningen 2008 finns endast två sidor om miljö och hållbarhet och det blir mindre och mindre för varje år. I årsredovisningen 2009 finns det fortfarande bara en sida om miljö och hållbarhet trots att årsredovisningen har utökats med 15 sidor (se tabell 4 s.22) . På denna sida läggs mycket utrymme på att förklara brister i arbetsmiljön i BRIO:s fabriker framför att berätta vad bolaget faktiskt gör. Angående miljö i förvaltningsberättelsen nämns det endast att bolaget inte bedriver någon anmälningspliktig verksamhet för miljöpåverkan.

Kapitel 5 - Diskussion

I detta kapitel jämförs studiens observationer med den teoretiska referensramen. Diskussionen ligger sedan till grund för de slutsatser som dras i nästkommande kapitel.

5.1 Aranäs

Aranäs årsredovisningar är förhållandevis lika till längd och omfattning, men en ökning av antalet sidor kan ses för 2010 års årsredovisning. Det är framförallt de frivilliga delarna som har ökat, vilket följer den utveckling som tidigare forskning visat, det vill säga att mängden ord i förhållande till siffror ökar (Henderson, 2004; Edenhammar & Thorell, 2009).

Enligt Polesie (1995) kan fyrkantsmodellen hjälpa läsaren att lättare förstå ett bolags ekonomiska ställning. Aranäs, ett kapitalintensivt bolag, har en stor balansomslutning vilket resulterar i en hög och avlång fyrkantsmodell (Bengtsson & Laurin, 2000). Fyrkanterna är förhållandevis lika till utseendet mellan de tre åren vilket tyder på att Aranäs är ett stabilt bolag. Ett annat tecken på stabilitet kan ses på nyckeltalet soliditet som under åren ligger på dryga 20%. För varje år, 2008-2010, blir fyrkanten något högre, ett resultat av en ökad balansomslutning. Den huvudsakliga anledningen till den ökade balansomslutningen är inte en ökning av bolagets anläggningstillgångar som kan presumeras av ett bolag som växer stadigt. Istället beror tillväxten på att likvida medel i kassan ökar varje år, vilket beror på de checkräkningskrediter och beviljad byggnadskreditiv som Aranäs har tillgång till.

En större balansomslutning i förhållande till omsättningen har också en inverkan på kapitalomsättningshastigheten som under de tre åren är relativt låg och ligger under ett. En annan effekt av den stora och växande balansomslutningen är att räntabilitet på totalt kapital blir relativt låg. Under de tre åren ligger nyckeltalet runt 5-6%.

De väsentliga förändringar som kan ses mellan 2008 och 2010, som exempelvis fluktuationer i bolagets resultat samt förändringarna i nyckeltalen räntabilitet på totalt kapital och omsättning per anställd, kan framförallt kopplas till byggnadsrörelsens fluktuerande intäkter.

5.1.1 Aranäs enligt undersökningsmodellen

5.1.1.1 Text och layout

I föreställningsramen nämns olika intressenter vars intressen bolaget ska ta tillvara på (Redovisningsrådet, 1995). I litteraturen diskuteras också att bolag ofta vänder sig till specifika användarkretsar i sina årsredovisningar och att vad som är rättvisande bild beror på vilken användarkrets bolaget riktar sig till (Edenhammar & Thorell, 2009). I Aranäs årsredovisningar fås direkt en känsla av att det rör sig om ett kundinriktat bolag då fokus framförallt ligger på att beskriva den dagliga verksamhet och betona nuvarande och framtida projekt. De anställda tycks också betyda mycket för Aranäs då de får stort utrymme i årsredovisningarna, vilket syns extra tydligt i 2010 års årsredovisning. Kunden står i fokus men bolaget skriver att de skapar trygghet både för boende och för personal. Detta fokus bidrar dock till att årsredovisningarna mer liknar informationsbroschyrer än ekonomiska rapporter. Enligt undersökningsmodellen bör en årsredovisning ha en betydande mängd information som behandlar ekonomi i förhållande till verksamhetsrelaterad information. I Aranäs årsredovisningar utgör dock andelen ekonomirelaterad information i genomsnitt endast 15% av texterna i årsredovisningarna, vilket ytterligare förstärker känslan av att det rör

sig om en informationsbroschyr. En flerårsjämförelse underlättar för läsaren då den ekonomiska ställningen och utvecklingen kan ses lättare. Att Aranäs presenterar flerårsjämförelser bidrar således till en bättre årsredovisning, dock saknas flerårsjämförelse för 2008.

Bolag, likt Aranäs, som visar goda resultat producerar lättlästa årsredovisningar eftersom de vill att läsaren ska förstå informationen som kommuniceras ut (Hrasky, Mason & Wills, 2009). Aranäs årsredovisningar är korta, tydliga samt skrivna med ett enkelt språk. Således kan årsredovisningarna anses vara väl lämpade för bolagets användarkrets, det vill säga kunderna. Enligt Edenhammar och Thorell (2009) kan dock andra intressentgrupper som exempelvis investerare vara mer intresserade av verksamheten ur en ekonomisk synvinkel och årsredovisningen ger följaktligen inte en rättvisande och relevant bild för dem. Texternas innehåll i de tre årsredovisningarna kan dessutom sägas följa en röd tråd då kunderna är i fokus. Bolagets kärnvärden, omtanke, omdöme och utveckling, nämns i samtliga årsredovisningar och sätter även sin prägel på de olika delarna i årsredovisningen. Att Aranäs står för omtanke kan ses då det skrivs att bolaget tar kunden på allvar och att trygghet är ett prioriterat område. Omdöme och utveckling ses tydligt när Aranäs projekt beskrivs eftersom bolaget då betonar att de bygger långsiktigt och satsar på energi och miljö.

Att klichéer undviks är en förutsättning för att en årsredovisning ska anses vara bra (Flanagan, 1993). I Aranäs årsredovisning från 2010 skrivs emellertid "Rom byggdes inte på en dag" (Aranäs, 2011, s.25), något som därmed påverkar kvaliteten av årsredovisningen negativt. Dessutom hittades två stavfel, ett i årsredovisningen för 2008 och ett i den för 2010, vilket enligt undersökningsmodellen inte bör förekomma. I årsredovisningen för 2010 används dock innovativa och levande rubriker vilket enligt Flanagan (1993) är en annan förutsättning för att en årsredovisning ska vara bra. Dessutom förmedlar dessa rubriker ett intryck av att det rör sig om ett handlingskraftigt bolag. Ytterligare förutsättning som Flanagan tar upp är vikten av en god layout. Samtliga Aranäs årsredovisningar är av liknande struktur vilket även det bidrar till den tilltalande layouten.

Redovisningen är relevant när den anses vara användbar för beslut (Smith, 2006). Aranäs vänder sig främst till sina kunder och då bolaget diskuterar och förklarar områden som berör kunderna kan årsredovisningen anses vara relevant för de beslut som kunderna tar. Brist på ekonomiskt fokus i årsredovisningen behöver således inte betyda att den är av sämre kvalitet. Syftet med Aranäs årsredovisning är inte att nå ut till aktiemarknaden eftersom bolaget inte är noterat. Således är inte ren ekonomisk information av lika stor vikt som det är för noterade bolag som exempelvis BRIO. Det är kundernas informationsbehov som ska mättas via Aranäs årsredovisningar, något som den som helhet tycks göra. Information av väsentlig karaktär framhävs och därmed anses Aranäs årsredovisningar vara relevanta för den främst prioriterade intressentgruppen.

5.1.1.2 Bilder, diagram och tabeller

Bilder, diagram och tabeller kan göra att information blir tydligare och lättare att förstå. Som Courtis (1987) betonat är kommunikation ineffektiv om informationen är svårläst. Av den anledningen är det bra att Aranäs börjar sin årsredovisning med sammanfattande, tydliga tabeller och diagram för att användaren snabbt ska kunna skaffa sig en bild av verksamheten. Vidare bör sidorna vara fördelade mellan både text och bilder för att informationen ska bli tydlig vilket är något som Aranäs gör bra. Bolaget använder sig mycket av bilder i sin årsredovisning och bilderna är ofta verksamhetsnära, exempelvis bilden på fastighetsskötaren tillsammans med några kunder. Eftersom årsredovisningen snarare betonar den dagliga

verksamheten än den ekonomiska ställningen förstärker bilderna texten på ett bra sätt. De vardagliga bilderna framhäver Aranäs som ett bolag som vill skapa trivsel bland sina kunder.

Den ekonomiska biten försvinner dock bland alla bilder och årsredovisningarna blir, som berörts ovan, snarare som informationsbroschyrer än ekonomiska rapporter. Den ekonomiska informationen som redovisas blir dock lättare att förstå genom att de presenterar koncernstrukturen i ett organisationsträd i senare delen av årsredovisningen. Det blir då lättare att se hur bolaget hänger ihop och då många av Aranäs kunder förmodligen inte är utbildade inom ekonomi är det bra att Aranäs gör den ekonomiska informationen så lätt som möjlig att förstå. Även före- och efterbilderna på Aranäs genomförda projekt gör att användarna av årsredovisningen kan se resultat och förstå att deras pengar går till underhåll av deras lokaler och bostäder.

Att Aranäs är ett bolag som har omtanke som ledord ses tydligt i årsredovisningarna. Dels genom att Aranäs presenterar diagram över kund- och medarbetarundersökningarna men även genom bilderna. De har både kunder och anställda på bilder vilket förmedlar känslan av att de värderar kunder och anställda högt. Bilderna förstärker känslan av Aranäs som ett handlingskraftigt bolag när personer som arbetar i bolaget finns på bild. Syftet med bilderna är dock inte alltid tydligt. I årsredovisningen 2010 (s.27) har de en helsida med en bild på en pojke som står i ett träd och budskapet i bilden är svårt att utläsa. Möjligen är det ytterligare en bild som finns för att förmedla omtanke och trivsel. Bortsett från vissa bilder med oklara syften är den största delen av bilderna begripliga och diagrammen som finns i årsredovisningen är tydliga och gör att begriplighet uppnås.

5.1.1.3 VD-ord

I Aranäs VD-ord i årsredovisningarna 2008-2010 ses en röd tråd då VD diskuterar de områden som komma skall i resten av årsredovisningen, det vill säga framförallt kund- och medarbetarrelaterad information. Enligt Courtis (1987) är syftet med VD-ordet att informera om bolagets ställning på ett mindre tekniskt komplicerat sätt än i resten av årsredovisningen. Detta kan framförallt kopplas till VD-ordet för 2008 och 2010 där ekonomiskt fokus saknas, vilket skapar förutsättningar för ett lättare språk. VD avslutar dessutom sitt ord med "10 år som VD för Aranäs" (Aranäs, 2009, s.6) respektive "Ett tryggt överlämnande" (Aranäs, 2011, s.5), vilket skapar en personlig känsla och tyder på att Aranäs är ett stabilt bolag där medarbetare stannar kvar länge i organisationen. I 2009 års VD-ord läggs något större fokus på ekonomiska siffror i förhållande till resten av årsredovisningen, vilket gör att texten uppfattas som svårare. Dock presenteras inte mycket ekonomisk information i resten av texterna i årsredovisningen vilket medför att ett svagt ekonomiskt fokus i VD-ordet per automatik skapar stora kontraster. VD bör istället ta tillfället i akt att beskriva bolagets ekonomi för kunderna på ett konkret och lättförståeligt sätt i VD-ordet. Det presenteras däremot ett stycke om bolagets styrkor i punktform, vilket återigen bidrar till en mer lättläst text. I ett VD-ord av kvalitet bör egenskaperna relevans och begriplighet vara representerade. Aranäs VD tar upp väsentliga områden på ett lättläst sätt vilket underlättar för användaren att snabbt få en bild av bolaget. I årsredovisningen för 2010 presenteras dessutom Aranäs kärnvärden redan i VD-ordet samt att en diskussion förs kring varumärket, något som leder till att användaren snabbt får en känsla för vad Aranäs är för ett bolag.

5.1.1.4 Omvärldsanalys

Aranäs har lyckats bli Kungsbackas största privata fastighetsägare vilket bolaget inte skulle ha lyckats med om de inte var skickliga på att göra omvärldsanalyser. I årsredovisningarna skrivs dock inte mycket om bolagets omvärld men det påpekas flera gånger att Kungsbacka är en kommun som växer snabbt. Med tanke på Aranäs verksamhet är det å andra sidan kanske den

viktigaste faktorn. Med den kapitalintensiva verksamheten som Aranäs bedriver och med mycket lån är även ränteutvecklingen av betydelse. Det är inget Aranäs döljer utan det beskrivs utförligt vad som skulle hända om räntan förändras. Intressant att påpeka i Aranäs fall är att de är ett av få bolag som inte har påverkats negativt av finanskrisen. Framförallt för att räntorna sänktes men även för att de inte hade bundit upp sig för att starta projekt, vilket tyder på att Aranäs är eftertänksamma och inte tar onödiga risker. Till sist är det nöjda kunder som är det viktigaste i Aranäs omvärld för att bolaget ska kunna fortsätta växa. Vad Aranäs gör och ska göra för att ha nöjda kunder skriver de trots allt mycket om.

Bolag bör skriva om vilka faktorer som påverkar verksamheten för att intressenter bland annat ska kunna göra jämförelser mellan år och bolag. Just räntorna är Aranäs tydliga med men då många andra omvärldsfaktorer inte berörs särskilt djupt är det svårt att jämföra mellan år hur olika omvärldsfaktorer har påverkat bolaget.

5.1.1.5 Förvaltningsberättelse

Eftersom Aranäs inte är börsnoterat finns som nämnt tidigare inte lika mycket regler gällande förvaltningsberättelsen. Det finns dock ändå vissa brister i Aranäs årsredovisningar. Personalinformationen är inte särskilt djupgående i förvaltningsberättelsen trots att bolaget har mycket annan generell information om personalen i resten av årsredovisningen. Med tanke på deras fokus på personalen hade det ökat tillförlitligheten i årsredovisningen om de hade uppnått även denna punkt i ÅRL kap. 6. Aranäs skriver ingenting om forskning och utveckling vilket inte är något de framhåller någon annanstans i årsredovisningen heller. Dock önskas information om utveckling eftersom de förmodligen har någon form av fastighetsutveckling i verksamheten. Aranäs brister även i information gällande aktier och kvotvärden vilket blir rörigt när informationen finns, men på fel ställen och utan hänvisningar.

Något Aranäs gör bra är att skriva om förväntningar inför framtiden vilket skapar trovärdighet när de dessutom faller ut som Aranäs prognostiserat. Vad som minskar trovärdigheten är dock att de inte kommenterar avvikelserna i miljöcertifieringen under år 2010. Eftersom Aranäs går bra hade det snarare gett bolaget mer om de faktiskt hade varit rättfram med de små brister som finns. Särskilt när Aranäs skriver att målet är att vara branschledande på miljöområdet.

I stort är förvaltningsberättelserna nästan identiska med varandra åren emellan vilket ökar jämförbarheten. Tillförlitligheten ökar för 2010 på grund av att de är mer ingående vid förklaring av bolagets ekonomi och informationen är dessutom relevant. Mer detaljerad information om personalsammansättning hade även varit relevant för att få en ökad förståelse för varför bolaget går igenom organisationsförändringen. Att döma av det som står i årsredovisningen om personalen har Aranäs inget att dölja och då är det bättre att de är tydliga (Hrasky, Mason & Wills, 2009).

5.1.1.6 Finansiell redovisning

Under 2008-2010 redovisar Aranäs förhållandevis låga resultat. I tidigare forskning från Healy och Whalen (1999) diskuteras problematiken kring redovisningen, det vill säga att dess utseende är beroende av olika bedömningar och val som företagsledningen gör. Aranäs låga resultat skulle därmed kunna kopplas till någon form av skatteplanering, där ledningen medvetet gör val som gynnar bolaget. En annan förklaring skulle kunna vara att Aranäs som ju är ett kapitalintensivt bolag istället har balansräkningen i fokus. Det värdefulla i bolaget speglas därmed inte i resultaträkningen utan syns istället i dess balansräkning. Överlag visar dock Aranäs resultaträkningar beständiga siffror och nettoomsättningen har ökat stadigt sedan 2007, något som tyder på att det rör sig om ett stabilt bolag. Ytterligare tecken på stabilitet fås

när bolagets kassaflöde granskas, som under samtliga tre år ligger på en stadig och positiv nivå.

De förändringar som ändå upptäcks är framförallt variationer i nettoomsättningen, vilket till största delen beror på fluktuationer i omsättningen från byggnadsrörelsen. Mer detaljerad information om byggnadsrörelsen går att finna i not, men informationen där är något knapphändig. Dessutom saknas not helt i 2010 års årsredovisning. Det hade varit av intresse för användaren att få tillgång till ytterligare information om byggnadsrörelsen eftersom det är ett segment som har stor påverkan på Aranäs utfall. Stora förändringar ses även i posterna "leverantörsskulder" och "kortfristiga fordringar", även här saknas hänvisning till not och därmed får inte användaren ytterligare information. Det hade exempelvis varit av intresse att få reda på om förändringen i leverantörsskulder beror på att skulderna har minskat, exempelvis på grund av en minskad försäljning på kredit, eller om det beror på att bolaget har lyckats förkorta kredittiderna och därmed blivit bättre på att ta betalt.

Posterna "övriga rörelsekostnader" och "övriga rörelseintäkter" har minskat under 2008-2010 vilket tyder på att den externa inverkan har minskat. Det är av intresse i den aspekten att utvecklingen inom bolag ofta går mot att outsourca mer och mer för att istället skapa värde genom att koncentrera sig på kärnverksamheten. Aranäs är ett bolag som lägger stort fokus på att få nöjda kunder och därmed kan det ändå ses som att denna strategi, att göra mer inom bolaget, går hand i hand med målet för verksamheten. Bolaget sköter således all kontakt med kund.

Under 2010 byter Aranäs metod för redovisning av entreprenaduppdrag, från att ha resultatavräknat när arbeten har slutfört görs det istället en successiv vinstavräkning. I och med denna förändring kan en brist i 2010 års årsredovisning upptäckas. Bolaget gör nämligen ingen omräkning av jämförelseårets siffror utan utgår från de siffror som beräknades då Aranäs resultatavräknade när arbetet slutfördes. Det kan möjligen vara så att det var ett projekt som pågick under ett år som blev klart precis vid räkenskapsårets slut och att det därför inte skulle bli någon skillnad mellan att resultatavräkna efter arbetets slutförande respektive om successiv vinstavräkning hade använts. Dock bör detta kommenteras någonstans så att användaren kan ta del av denna information. Dessutom sker en slags omorganisering i bolaget under 2010, där en del av verksamheten överförs till moderbolaget. Dock förklaras inte denna förändring närmare än att en stor del av personalen flyttas över till moderbolaget. Exempelvis skulle det vara intressant för användaren att ta del av vilka intäkter som numera hänförs sig till moderbolaget.

Aranäs finansiella redovisningen är överlag tydlig och visar en rättvisande bild av bolagets utveckling och ställning. Trots att viss informationsasymmetri tycks förekomma, det vill säga att användaren inte alltid får tillgång till all information, kan den finansiella redovisningen ändå anses vara så pass utförlig att den kan vara till nytta för bolagets kunder.

5.1.1.7 Segmentredovisning

Segmentredovisningen i Aranäs årsredovisningar är något bristfällig. Det saknas en del information om framförallt byggnadsrörelsen. En anledning kan vara att det kostar pengar för bolaget att producera redovisningsinformation och därmed måste nyttan överstiga kostnaden för att det ska skapa värde för bolaget (Smith, 2006). I detta fall kan det vara så att en utökad segmentredovisning inte skapar något värde för Aranäs, vilket förklarar den brist som finns i denna del av årsredovisningen. Bristen i segmentredovisningen medför att den kvalitativa egenskapen jämförbarhet inte uppfylls. Användaren kan med andra ord inte använda

informationen för att på ett rättvisande sätt jämföra Aranäs segment med andra bolags segment alternativt mellan år.

5.1.1.8 Personalredovisning

I Aranäs årsredovisningar ges personalen stort utrymme och användaren får ett intryck av att personalen värderas högt. Många anställda har varit på företaget länge och ett tecken på stabilitet är att Aranäs VD har haft posten i 13 år innan han avgår. I hans VD-ord betonar han att det har varit ett tryggt överlämnande och empatin och omtanken går att läsa mellan raderna. Redan i VD-ordet år 2010 berättas om nyrekryteringar och att det kommer vara dubbel bemanning på vissa tjänster för att trygga framtida utveckling. Det här går dock emot vad som visas i noten angående personal där medelantalet anställda har varit konstant 2009 och 2010. Det kan vara så att Aranäs i samband med organisationsförändringen har gjort sig av med vissa tjänster men det framgår inte. Med tanke på hur stor vikt Aranäs lägger på sin personal i årsredovisningen hade det varit relevant att ha en mer utförlig not angående personalen med exempelvis åldersstruktur, som ett argument för att lägga pengar och tid på en organisationsförändring. Personalnoten innehåller dock sjukskrivningsstatistik och sjukskrivningarna har minskat vilket går väl ihop med att Aranäs betonar att personalen trivs. Ytterligare personalinformation, särskilt mer kvalitativ, hade dock ökat jämförbarheten mellan bolag. Det hade varit intressant att kunna jämföra exempelvis personalpolicy mellan år i Aranäs och även mot andra bolag eftersom Aranäs är så framgångsrika. Att Aranäs tar väl hand om sin personal kan vara det som gör att det personliga engagemanget blir stort och bolaget framgångsrikt.

5.1.1.9 Miljöredovisning

Aranäs är noggranna med att få användaren att förstå att bolaget värnar om miljön. Mycket information kretsar kring det och hänvisningar görs flera gånger för att uppmana användaren att läsa bolagets miljöredovisning. Eftersom Aranäs skriver om miljöinvesteringar varje år är det lätt för användaren att följa med och jämföra vad som hänt mellan åren. Varje år skriver Aranäs, som nämnt tidigare, om miljöcertifieringen de innehar. Den har dock genomförts med en mindre avvikelse år 2010 vilket minskar trovärdigheten något kring Aranäs miljöarbete då det inte ges någon förklaring till varför en avvikelse fanns detta år. Aranäs har som mål att ligga i framkant vad gäller miljöarbete i branschen och av den anledningen hade det varit intressant att veta vad som gjort att bolaget inte var felfritt under 2010 vilket bolaget, enligt årsredovisningen, varit tidigare år. Att ett bolag miljöcertifierar sig är ett sätt att öka jämförbarheten på ett konkret sätt eftersom det dels går att jämföra vilken miljöcertifiering bolag har och även hur väl de har uppfyllt miljöcertifieringen.

5.2 Brio

BRIO:s fyrkantmodeller under 2008-2010 är mer lika kvadratiska fyrkanter till formen än vad Aranäs fyrkantsmodeller är. Dock får de för 2009 och 2010 en form som påminner mer om en liggande rektangel. Fyrkanternas variation i form mellan åren tyder på förändringar i bolagets sammansättning. Mellan 2008 och 2010 har tillgångarna minskat med 12% vilket bland annat beror på avveckling av verksamheter och fyrkanten blir därmed lägre. Totala skulder har minskat med 27% mellan 2008 och 2010 och BRIO finansierar således mindre del av sina tillgångar med lån under 2010. Samtidigt har kostnaderna ökat med knappt 9% från 2008-2010 vilket bidrar till att långsidorna på fyrkanten blir längre och fyrkanten blir mer avlång (se figur 4 s.21). BRIO har under många år präglats av negativa resultat med 2009 som det sämsta året då de visade ett resultat på -140,6 miljon kronor. 2009 var även det år då höga kursförluster drog ner bolagets resultat. Dessa negativa resultat påverkar bland annat många av bolagets nyckeltal. Exempelvis är räntabilitet på totalt kapital och på eget kapital samt vinstmarginalen negativa under samtliga tre år. Det egna kapitalet varierar mycket, något som också får en effekt på vissa nyckeltal. Soliditeten ökar exempelvis från knappa 1% år 2008 till nästan 32% året efter på grund av nyemissionen. Nyckeltalet omsättning per anställd är det enda av de uträknade nyckeltalen som visar på en förbättring (se tabell 3 s.22), men detta beror i realiteten på att antalet anställda har minskat varje år. Alla dessa är indikatorer på att BRIO är ett instabilt bolag som kämpar för att överleva.

BRIO:s årsredovisningar varierar i längd mellan 2008 och 2010, men är under samtliga år förhållandevis långa. Detta kan kopplas till tidigare forskning där det framgår att årsredovisningar blir allt längre och mer börjar likna ett public relations-verktyg (Henderson, 2004; Edenhammar & Thorell, 2009).

5.2.1 Brio enligt undersökningsmodellen

5.2.1.1 Text och layout

BRIO:s årsredovisningar har stort fokus på ekonomi, vilket tycks vara den röda tråden genom de tre årsredovisningarna. Detta förutsätter dock att användaren har ekonomiska kunskaper för att förstå innehållet. Enligt föreställningsramen är denna förutsättning helt riktig, användaren ska ha ekonomiska kunskaper (Redovisningsrådet, 1995), men BRIO:s texter är överlag mycket tekniskt komplicerade och innehåller svårtolkade meningar. Det är dock inte frågan om att bolaget skriver felaktig information, men att skriva på ett svårtläst sätt kan resultera i att användaren missförstår innehållet och fattar felaktiga investeringsbeslut (Hrasky, Mason & Wills, 2009). Enligt tidigare forskning finns det ett samband mellan svårtlästa årsredovisningar och bolag som visar dåliga resultat (Subramanian, Insley & Blackwell, 1993; Courtis, 1998; Li, 2008; Hrasky, Mason & Wills, 2009). Tanken bakom att producera svårtlästa texter är att användaren ska bli förvillad (Hrasky, Mason & Wills, 2009), något läsaren av BRIO:s årsredovisningar lätt kan bli. I årsredovisningen för 2009 har dock något mindre fokus lagts på ekonomi. Verksamhetsrelaterad information tar istället mer plats samt att BRIO:s järnväg får stort utrymme i 2008 års årsredovisning, vilket medför att dessa årsredovisningar blir något mindre komplicerade.

BRIO:s dåliga ekonomiska utveckling kan även vara en indikation på att bolaget har ett stort behov av extern finansiering. I föreställningsramen nämns kreditgivare som en av användarna av årsredovisningar (Redovisningsrådet, 1995) och då BRIO är i behov av likviditet för att överleva är det av stor betydelse att bolaget vänder sig till denna användarkrets i årsredovisningen. Därmed kan den ekonomiska information som presenteras istället vara ett tecken på att bolaget vill visa sig transparent och vara ärlig kring sin ekonomiska situation för

att öka förutsättningarna för ny finansiering. Faktum kvarstår dock att årsredovisningar bör vara begripliga och läsbara för att användaren ska kunna fatta beslut om engagemang i bolaget (Flanagan, 1993). Följaktligen kanske bolaget går miste om investeringar då kanske inte ens investerare förstår BRIO:s komplicerade texter.

Vid en jämförelse med de två tidigare årsredovisningarna speglar texten i årsredovisningen för 2010 en mer positiv känsla inför framtiden. Bolaget tycks således gå ifrån den transparens som iakttagits tidigare. Detta kan, enligt Clatworthy och Jones (2003) vara något naturligt då bolag med dåliga resultat inte sällan vill presentera det på ett så positivt sätt som möjligt. Detta får dock den effekten att det blir en inkonsekvens mellan de frivilliga upplysningarna och de finansiella rapporterna (Clatworthy & Jones, 2003).

Årsredovisningarna har samma stilrena layout under samtliga tre år, något som skapar konsekvens mellan åren och är en förutsättning för att årsredovisningen ska bli bra (Flanagan, 1993). Vissa sidor i BRIO:s årsredovisningar innehåller enbart text, något som Flanagan tar upp som en nackdel när det kommer till att producera bra årsredovisningar. Årsredovisningarna innehåller inga stavfel, innehåller detaljerade flerårsöversikter samt uppfyller nästintill kvoten av ekonomisk information i förhållande till verksamhetsrelaterad, vilket medför att en ökad kvalitet av årsredovisningen tycks vara uppnådd.

En relevant redovisning är användbar för beslut (Smith, 2006). I BRIO:s årsredovisningar syns stort fokus på ekonomi med syftet att mäta kreditgivares informationsbehov. Dock blir texterna så tekniskt komplicerade att de inte alltid kan anses vara användbara för beslut. Därmed försvinner en del av den relevans som BRIO:s årsredovisningar hade tänkt skapa för kreditgivarna.

5.2.1.2 Bilder, diagram och tabeller

BRIO visar flera tabeller och diagram över resultat i olika segment och geografiska områden med mera. Då deras verksamhet är spridd över flera länder och flera segment är det bra att de är tydliga. Dessvärre blir diagrammen färre för varje år. Bolaget går sämre och sämre och användaren skulle behöva att information genom diagram och tabeller istället blev mer utförlig för att tydligt visa verksamheten och inte skapa än mer osäkerhet. Dock som Hrasky, Mason och Wills (2009) har visat blir information från bolag som visar sämre resultat mer otydlig, vilket då BRIO är ytterligare ett exempel på. Även om mycket av texten är ekonomibetonad visar bilderna endast produkter. Samtidigt som BRIO kämpar med dåliga resultat är det mycket bilder och fokus på nya produkter vilket Henderson (2004) framhåller är riskfyllt. Henderson menar att det är en strategi för att utstråla optimism medan det i själva verket tar många år innan dessa investeringar och produkter faktiskt blir lönsamma och bidrar med intäkter. Ett exempel är i årsredovisningen 2008 där första uppslaget visar en pojke som leker med den klassiska träjärnvägen som nu är årets satsning för att nå lönsamhet. Bildtexten lyder dock "gå som på räls" vilket blir ironiskt eftersom bolaget går så dåligt. Något som framgår tydligt genom bilderna är dock bolagets styrelse och ledning. Denna tydlighet gör att användaren inser hur mycket förändringar som skett under de senaste åren. Det kanske inte är till fördel för BRIO men det är i alla fall tydligt.

Sammanfattningsvis blir begripligheten sämre och sämre under de år som undersökts i och med att diagrammen blir färre vilket är helt i enlighet med Hrasky, Mason och Wills (2009) teorier om sambandet mellan begriplighet och dåliga resultat.

5.2.1.3 VD-ord

BRIO:s VD-ord är välskrivna och skrivna på ett sakligt sätt utan att gå in för mycket på detaljer. VD-orden har liksom resten av årsredovisningarna stort fokus på ekonomisk information, vilket skapar konsekvens med resten av delarna i årsredovisningarna. Dock uppnås inte syftet med VD-ordet då tanken är att VD ska informera om bolagets ställning på ett mindre tekniskt komplicerat sätt än i resten av årsredovisningen (Curtis, 1987). Ytterligare röd tråd kan ses då VD i 2008 års årsredovisning diskuterar BRIO:s produkter, något som inte tas upp i texterna i årsredovisningen men syns frekvent genom hela årsredovisningen via bilder. Dessutom tar VD i samtliga VD-ord upp det huvudtema som speglas i resten av årsredovisningen, exempelvis "back to basics" vars fokus syns i 2009 års årsredovisning.

Enligt Clatworthy och Jones (2003) är det vanligt att bolag som presterar dåligt väljer att lyfta fram positiva händelser, något som kan ses i VD-orden då det positiva framhävs framför att diskutera problem som bolaget står inför. I 2010 års VD-ord förklaras det att omsättningen har ökat, något som inte är helt korrekt enligt de finansiella rapporterna. Samtliga VD-ord avslutas dessutom positivt genom att VD uttrycker sig på liknande sätt: "Vi har startat vår resa mot att göra BRIO till ett långsiktigt lönsamt och framgångsrikt företag igen!" (BRIO, 2010, s.6) respektive "Genom vårt starka varumärke, våra fina produkter, en god organisation och ett kraftigt förbättrat varuflöde ska vi ta BRIO vidare till ett lönsamt internationellt leksaks- och barnartikelföretag." (BRIO, 2011a, s.4). Således uppstår tydliga kontraster mellan de positiva VD-orden och hur de finansiella rapporterna verkligen ser ut (Clatworthy & Jones, 2003), något som kan skapa förvirring hos användaren. VD väljer dessutom att ta upp svagheter, men ser dessa mer som utmaningar då det diskuteras hur de kan bli till bolagets styrkor. Dock betonas vissa negativa aspekter i VD-orden, vilket skapar en känsla av att VD ändå vill vara ärlig och transparent i sin skrift. Detta syns extra tydligt i 2009 års VD-ord där texten tycks vara mer tydlig och rak på sak då VD exempelvis skriver: "kraftigt stigande inköspriser /.../ tvingades till kraftiga utförsäljningar" (BRIO, 2010, s.5). I 2008 års VD-ord diskuteras även lågkonjunktorens påverkan på bolaget, något som å ena sidan visar tecken på bolagets transparens men även kan ses som ett sätt för bolaget att skylla nedgångar på externa faktorer (Clatworthy & Jones, 2003).

VD-ord ska enligt undersökningsmodellen vara relevanta och begripliga. BRIO:s VD tar upp väsentliga områden som behandlas i resten av årsredovisningen, men gör det inte på ett lättläst sätt. Istället framhävs det positiva och mycket av informationen presenteras i ekonomiska termer, vilket försvårar för användare att få en korrekt bild av bolagets ställning och resultat. Dessutom kan en osäkerhet skapas då VD bytts ut med jämna mellanrum.

5.2.1.4 Omvärldsanalys

Clatworthy och Jones (2003) skriver att bolag som presterar dåligt ofta skyller dåliga nyheter på omvärldsfaktorer som inte kan påverkas. BRIO har haft stora problem med att hålla lagernivåer på en bra och jämn nivå som då har lett till likviditetsproblem. Detta skriver BRIO emellertid beror på att några leverantörer har gått i konkurs. Självfallet blir det svårt för ett bolag att anpassa sig till det. BRIO har dock haft dessa problem i mer än ett år och bör därför presentera en lösning istället för att skylla på leverantörerna. Enligt Flanagans artikel där han skrev om hur bolag bör tänka för att producera användbara årsredovisningar (1993) betonade han vikten av att företagsledningarna måste presentera lösningar när det går dåligt. Den dåliga likviditeten blev dessutom ännu mer ansträngd då BRIO inte kunde säkra den amerikanska dollarn och lagerproblemen fick således stora konsekvenser. BRIO:s ansträngda finansiella situation tillsammans med den internationella närvaron gör att bolaget påverkas mycket av valutakursförändringar och även räntor då BRIO är högt skuldsatta. I årsredovisningen

försöker de dock tona ner dessa finansiella risker med att förklara att de använder sig av starka banker och att alla kunder är kreditsäkrade. Dock förlorar bolaget ändå mycket pengar på kundförluster och risken är således inte så liten som BRIO vill låta påskina. Slutligen är det endast externa faktorer som BRIO tagit upp som förklaringar till varför det går dåligt, från förändrat köpbeteende på grund av tidspress hos konsumenterna till finanskris.

BRIO har trots allt en omfattande not i årsredovisningen där de beskriver finansiella risker vilket är viktigt för investerarens informationsbehov (Flanagan, 1993). Notens jämförbarhet uppnås men det överskuggas dock av att noten är komplext skriven och att de försöker förmildra sina risker.

5.2.1.5 Förvaltningsberättelse

ÅRL 6 kap. kräver mycket mer information för ett börsnoterat företag som BRIO var fram till juni 2011, än för ett onoterat. De bestämmelser som är gemensamma för noterade och onoterade bolag uppfyller BRIO mer eller mindre. Som nämnt tidigare skrivs emellertid inte något om dotterbolagen i 2009 och 2010 vilket skulle behövts eftersom BRIO i de frivilliga delarna skriver att de lagt ner verksamheten i Storbritannien. Jämförbarheten hade ökat om det hade gått att jämföra dessa år mellan varandra.

Eftersom BRIO var börsnoterat när dessa årsredovisningar producerades behövde bolaget en bolagsstyrningsrapport. Det blir dock rörigt när det är inkonsekvent vilken information som de valt att lägga i bolagsstyrningsrapporten istället för i förvaltningsberättelsen och när det till och med saknas hänvisning. År 2010 är bolagsstyrningsrapporten mer strukturerad och följer ÅRL kap. 6 bättre. Den är dessutom granskad av revisor vilket kanske är en orsak till att rapporten har mer av rätt information på rätt plats. Revisorsgranskningen kan delvis även öka tillförlitligheten eftersom det som skrivits faktiskt är granskat av en utomstående part. Informationens relevans hade blivit bättre om BRIO hade haft informationen i förvaltningsberättelsen istället för i andra avsnitt. Även om vissa upplysningar, som exempelvis risker och händelser efter räkenskapsårets utgång, finns i årsredovisningen saknas de i förvaltningsberättelsen och det blir otydligt för användaren. Å andra sidan är jämförbarheten relativt god eftersom de fel som görs enligt ÅRL 6 kap. görs varje år.

5.2.1.6 Finansiell redovisning

BRIO har präglats av negativa resultat under samtliga tre år, vilket påverkar det egna kapitalet som fluktuerar kraftigt under 2008-2010. Detta bör diskuteras i resten av årsredovisningen då det är av stor betydelse för användaren att få reda på information som rör dess kapital. Dock skrivs inte detta i text någonstans utan det går enbart att utläsa i de finansiella rapporterna. Det hade varit av stort intresse för användaren att få reda på att det egna kapitalet under vissa år nästintill varit förbrukat (se figur 4 s.21). Att de långfristiga skulderna har minskat varje år och att de kortfristiga istället har ökat under 2010 kan vid en första anblick tyckas vara något positivt. Kanske har BRIO blivit bättre på att behålla de korta krediterna under en längre tid eller kanske har bolaget svårt att få bankers förtroende till nya långa lån och därför tvingas till att ta kortare lån istället. Dock beror det troligtvis till stor del på att Proventus konverterat sina fordringar till aktier i samband med företagsrekonstruktionen samt att nyemissionen har använts till att betala av långfristiga lån. Dessutom ses en stor ökning av de kortfristiga räntebärande skulderna, vilket tyder på att förändringen kanske inte har en så positiv effekt på bolaget än om det hade varit en ökning av icke-räntebärande krediter som exempelvis leverantörsskulder.

BRIO:s kassaflöde fluktuerar mycket under åren och är för det mesta negativt, vilket förstärker känslan av att det rör sig om ett instabilt bolag. Under 2009 ses dock ett positivt

årligt kassaflöde vilket BRIO skriver beror på varulagereffektiviseringar. Den ökning av likvida medel som skett under 2008-2009 kan kopplas till den nyemission som gjordes under 2009 och är därmed inte en effekt av interna förbättringar.

Under de tre åren ses stora variationer i BRIO:s varulager. Ena året binds för mycket varor i lagret något som bolaget försöker parera genom att andra året ha stora utförsäljningar vilket resulterar i att varor saknas i lagret året därpå. Dessa förändringar skrivs dock även i text i årsredovisningarna vilket medför att användaren lättare får tillgång till den väsentliga informationen. Det kan dock diskuteras vad användaren kommer att känna inför den bristande lagerhållningen, men det viktiga är att användaren får tillgång till all väsentlig information. Något som ses som ett tecken på att BRIO kommunicerar på ett transparent sätt.

Under 2008 ses en ökning av de materiella anläggningstillgångarna, dock nämns det att BRIO sålt en fastighet i Osby, vilket borde fått motsatt effekt. Ytterligare upplysningar får inte användaren och därmed kan ingen klar bild fås av vad det är som påverkat posten. Under 2009 skriver BRIO att de arbetar aktivt med kostnadseffektiviseringar, något som inte tycks ge resultat då posten "kostnad sålda varor" har ökat mer än vad omsättningen har gjort. Dock ses en lägre rörelseförlust samt lägre kostnader för försäljning och administration under 2009, vilket kanske kan vara en effekt av kostnadseffektiviseringen.

Enligt undersökningsmodellen ska den finansiella redovisningen användas som grund vid beslut och ge en rättvisande bild av bolagets utveckling och ställning. I BRIO:s årsredovisningar kan det vid en första anblick se ut som att användaren får tillgång till väsentlig information, dock ges inte många förklaringar till varför förändringar har skett. Det finns således en informationsasymmetri mellan användaren och de som arbetar internt i bolaget. Detta skapar inte den transparens som en årsredovisning ska ge och därmed får inte användaren en rättvisande bild av BRIO.

5.2.1.7 Segmentredovisning

BRIO:s segmentredovisningar är förhållandevis detaljerade under de tre åren. Under 2008 hade inte IFRS 8 trätt i kraft, ändå hade bolaget en relativt utförlig segmentredovisning. En detaljerad segmentredovisning ger användaren en god överblick av de olika segmentens utveckling och ställning, vilket bidrar till att användaren på ett smidigare sätt kan jämföra olika bolags segment alternativt se hur BRIO:s segment har utvecklats från år till år.

5.2.1.8 Personalredovisning

BRIO har varje år detaljerad personalinformation i årsredovisningarna och jämförbarheten är mycket bra då redovisningen är konsekvent mellan åren. BRIO beskriver likabehandlingsplanen och har mycket kvalitativ information angående personal vilket ger användaren en ytterligare och intressant dimension av företaget. Det enda som inte tas upp konsekvent är information angående friskvårdssubventioner som endast tas upp i 2008 års årsredovisning. BRIO har möjligtvis slutat med det i och med en försämrad ekonomisk ställning men det kan endast spekuleras kring. Det i kombination med att sjukskrivningarna har ökat samt uppsägningar ser dock inte positivt ut för BRIO. Som Clatworthy och Jones (2003) skriver är det vanligt och naturligt att ett bolag vill framställa året som gått på ett så positivt sätt som möjligt och det är möjligtvis därför som BRIO är detaljerade kring positiv information vilken beskrivs, medan negativ information som uppsägningar inte kommenteras. Det kan leda till att användaren tror att BRIO döljer viss information och trovärdigheten minskar för hela årsredovisningen.

5.2.1.9 Miljöredovisning

BRIO har ingen miljöredovisning och det är därför svårt att jämföra BRIO:s miljöarbete med andra bolag. Många bolag har nu för tiden särskilda miljöredovisningar och när BRIO dessutom inte lägger mycket fokus på miljö i den vanliga årsredovisningen heller är det svårt att dra några slutsatser kring bolagets värnande om miljön. Med dagens fokus på hållbarhet och miljö hade det varit bra om BRIO haft en miljö- eller hållbarhetsredovisning för att användarna ska bli motiverade att använda deras produkter. BRIO påpekar dessutom att deras produkter borde gynnas av dagens trender mot hållbara produkter men då bör BRIO beskriva varför deras produkter är bra ur ett hållbarhetsperspektiv för att bli trovärdigt för användaren av en årsredovisning.

Kapitel 6 - Slutsatser

I det sista kapitlet dras slutsatser grundade på diskussionen ovan och studiens syfte besvaras. Kapitlet avslutas med en diskussion kring förslag till fortsatt forskning.

6.1 Slutsats

Användare av en årsredovisning bör kunna lita på dess innehåll. Denna studie syftade därför till att undersöka hur användare uppfattar årsredovisningen i förhållande till bolagets resultat och ställning. Vi undersökte hur Aranäs och BRIO kommunicerade ut sin verksamhet och ekonomiska ställning genom sina årsredovisningar. Genom att analysera dessa fick vi en uppfattning om hur väl en rättvisande bild kunde anses vara uppnådd.

Aranäs årsredovisningar är lättlästa och stort fokus läggs på att beskriva den dagliga verksamheten, både genom text och genom bilder. Ekonomisk information hamnar i bakgrunden och årsredovisningen blir mer som en informationsbroschyr och tillfredställer således inte en seriös investerare. Deras användare, vilket först och främst är kunderna, är förmodligen mer intresserade av att få information om verksamheten för att känna sig trygga hos sin hyresvärd. Därmed är ekonomisk information inte det viktigaste utan för kunderna är det förmodligen tillräckligt att veta att verksamheten är stabil och på så vis behöver de inte vara rädda för att bli utan sina hem och lokaler.

Årsredovisningarna anser vi överlag ger en rättvisande bild av Aranäs eftersom kunderna får tillgång till väsentlig information, dock blir det för stort fokus på att förmedla en trivselkänsla genom årsredovisningen vilket medför att relevant, ekonomisk, information kommer i skymundan.

BRIO:s årsredovisningar har tvärtemot stort fokus på just den ekonomiska biten och är mer riktad till kreditgivare och investerare. Texten är detaljerad och känslan blir att de vill få användaren att tro att BRIO är transparenta. För en annan användare kan årsredovisningen emellertid bli alltför komplicerad. Vid närmare undersökning har vi dock sett att BRIO lyfter fram positiva aspekter medan risker och problemområden tonas ned eller förklaras med externa faktorer. Årsredovisningarna visar därmed inte en rättvisande bild av bolaget då informationen är vinklad och det finns en stor inkonsekvens mellan texterna och de finansiella rapporterna. Kvaliteten som BRIO vill ska känneteckna deras produkter går därmed inte att finna i deras årsredovisningar.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Denna studie är inriktad på två typfall. För att fortsätta studien kan undersökningsmodellen i denna studie användas för att undersöka andra bolag. Det kan vara intressant att undersöka bolag inom en specifik bransch då jämförbarheten kan anses vara större mellan dessa bolag än de bolag som använts i denna studie. Ett annat alternativ är att studera ett litet antal bolag under en längre tidsperiod och gärna under upp- och nedgångar för att se om årsredovisningens utformning och kvalitet till störst del beror på bolagets egenskaper eller om det är resultatet som är den avgörande faktorn. Slutligen kan undersökningsmodellen användas för att gå djupare in på vissa delar av årsredovisningen. Det kan möjligtvis vara så att förvaltningsberättelsen som är granskad av revisor är bättre på att förmedla en rättvisande bild än vad de frivilliga delarna är. Det skulle därmed vara intressant att se om vissa delar är bättre på att ge en rättvisande bild än andra.

Kapitel 7 – Referenser

7.1 Artiklar

Alexander, D. Jermakowicz, E. 2006. A true and fair view of the principles/rules debate. *Abacus*.42 (2): 132-164.

Clatworthy, M. Jones, MJ. 2003. Financial reporting of good news and bad news: evidence from accounting narratives. *Accounting and Business Research*. 33 (3): 171-185.

Courtis, JK. 1987. Fry, Smog, Lix and Rix: Insinuations About Corporate Business Communications. *Journal of Business Communication*. 24 (2): 19-27.

Courtis, JK. 1998. Annual report readability variability: tests of the obfuscation hypothesis. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 11 (4): 459-472

Flanagan, P. 1993. Make your annual report work harder. *Management Review*. 82 (10):52-58.

Freeman, R. Mc Vea, J. 2001. A stakeholder Approach to Strategic Management. *Social Science Research Network Electronic Paper Collection*. Working paper. University of Virginia.

Harris, N.G.E. 1987. Fairness in financial reporting. *Journal of Applied Philosophy*. 4 (1): 77-88.

Helander, M. 2012. Estelles barnvagnsmärke byter marknadsledning. *Resumé*. Tillgänglig: <<http://www.resume.se/nyheter/reklam/2012/04/25/estelles-barnvagnsmarke-byter-marknadsledning>> [Hämtad 7 maj 2012].

Henderson, B. 2004. As good as your word. *Financial Management*. Maj: 24-25.

Healy, M. P. Whalen, M. J. 1999. A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting. *Accounting Horizons* 13 (4): 365-383.

Hrasky, S. Mason, C. & Wills, D. 2009. The textual complexity of annual report narratives: A comparison of high- and low-performance companies. *New Zealand Journal of Applied Business Research*. 7 (2): 31-45.

Kahn, R. 1975. What should a good annual report cover?. *Business and Society Review*. 8 (14): 50.

Kirk, N. 2006. Perceptions of the true and fair view concept: An empirical investigation. *Abacus*. 42 (2): 205-235.

Li, F. 2008. Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics*. 45 (2): 221-247

Nygaard, C. Bengtsson L. 2002. *Strategizing – en kontextuell organisationsteori*. Studentlitteratur: Lund.

- Smith, J. Smith, N. 1971. Readability: A measure of the performance of the communication function of financial reporting. *Accounting Review*. 46 (3): 552-561.
- Stacy, G. 1998. True and fair view: a UK auditor's perspective. *European Accounting Review*. 6 (4): 705-709.
- Subramanian, R. Insley, R.G. Blackwell, R.D. 1993. Performance and Readability: A Comparison of Annual Reports of Profitable and Unprofitable Corporations. *Journal of Business Communication*. 30 (1): 49-61.
- TT. 2009. Rekonstruktion i Brio. *Di.se*. 3 november. Tillgänglig: <http://di.se/Default.aspx?pid=11010__ArticlePageProvider&epslanguage=sv&referrer=http%3A%2F%2Fwww.obestand.se%2F2009%2F03%2F12%2Frekonstruktion-i-brio%2F> [Hämtad 21 maj 2012].
- Walton, P. 1993. Introduction: the true and fair view in British accounting. *European Accounting Review*. 2 (1): 49-58.

7.2 Litterära källor

- Bengtsson, M. Laurin, O. 2000. *Arkivator – att värdera ett tillväxtföretag*. Göteborg: Bokförlaget BAS.
- Edenhammar, H. Thorell, P. 2009. *Företagens redovisning - Att förstå årsredovisningar*. Uppl 6. Uppsala: Iustus Förlag.
- Lindgren, E. Stenberg, E. Villa, S. 2008. *Stena – Beskrivning av en Sfär*. Magisteruppsats. Handelshögskolan vid Göteborgs universitet.
- Marton, J. Lumsden, M. Lundqvist, P. Pettersson, A-K. Rimmel, G. 2010. *IFRS - i teori och praktik*. Uppl 2. Stockholm: Bonniers.
- Nilsson, S. 2005. *Redovisningens normer och normbildare - En nationell och internationell översikt*. Uppl. 3. Studentlitteratur: Lund.
- Polesie, T. 1995. *Drift & Finans - aspekter på ett företags ekonomi*. Liber-Hermods AB: Malmö.

7.3 Lagtext

- Redovisningsrådet. 1995. *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*. Stockholm: Redovisningsrådet
- Årsredovisningslag 1995:1554. 2009, *Samlingsvolymen 2010 Redovisning*, Stockholm: FAR SRS Förlag AB.

7.4 Årsredovisningar och hemsidor

- Aranäs. 2009. *Aranäs AB - Årsredovisning 2008*. Kungsbacka: Aranäs.
- Aranäs. 2010. *Aranäs AB- Årsredovisning 2009*. Kungsbacka: Aranäs.
- Aranäs. 2011. *Aranäs årsredovisning 2010*. Tillgänglig: <<http://www.aranas.se/sv/aranas-om-oss/om-foretaget/arsredovisning/>> [Hämtad 4 april 2012].

Aranäs. 2012a. *Välkommen in! Aranäs årsredovisning 2011*. Kungsbacka: Aranäs.

Aranäs. 2012b. *Affärsidé*. Tillgänglig: <<http://aranas.se/sv/aranas-om-oss/om-foretaget/affarside/>> [Hämtad 4 maj 2012].

Aranäs. 2012c. *Vi trivs i Kungsbacka*. Tillgänglig: <<http://aranas.se/sv/aranas-om-oss/om-foretaget/>> [Hämtad 4 maj 2012].

BRIO. 2000. *BRIO annual report 1999*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/~media/Files/Reports-Pressreleases/1999_AnnualReport_sv.ashx> [Hämtad 4 maj 2012].

BRIO. 2009. *Form funktion & frihet för framtidens föräldrar- BRIO:s årsredovisning 2008*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/sv-SE/About_BRIO/CorporateGovernance/Rapporter.aspx> [Hämtad 2 april 2012].

BRIO. 2010. *BRIO:s årsredovisning 2009*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/sv-SE/About_BRIO/CorporateGovernance/Rapporter.aspx> [Hämtad 2 april 2012].

BRIO. 2011a. *BRIO:s årsredovisning 2010*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/sv-SE/About_BRIO/CorporateGovernance/Rapporter.aspx> [Hämtad 2 april 2012].

BRIO. 2011b. *BRIO AB (publ) har avnoterats från NGM*. Tillgänglig: <<http://www.BRIO.se/~media/Files/Reports-Pressreleases/BRIOpm110610.ashx>> [Hämtad 7 maj 2012].

BRIO. 2012a. *BRIO:s historia*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/sv-SE/About_BRIO/AboutBRIO/BRIOHistory.aspx> [Hämtad 7 maj 2012].

BRIO. 2012b. *Om BRIO*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/sv-SE/About_BRIO/WelcomeToBRIO.aspx> [Hämtad 7 maj 2012].

BRIO. 2012c. *BRIO vinner årets leksak*. Tillgänglig: <http://www.BRIO.se/About_BRIO/AboutBRIO/Nyheter/Arets_Leksak_2011.aspx> [Hämtad 7 maj 2012].

Kungsmässan. 2012a. *Aranäs - En aktiv samhällsbyggare*. Tillgänglig: <<http://www.kungsmassan.se/om-kungsmassan/fastighetsagare>> [Hämtad 4 maj 2012].

Kungsmässan. 2012b. *Historia*. Tillgänglig: <<http://www.kungsmassan.se/om-kungsmassan/historia/>> [Hämtad: 23 Maj 2012].

Kungsmässan . 2012c. *Om Kungsmässan*. Tillgänglig: <<http://www.kungsmassan.se/om-kungsmassan/>> [Hämtad: 23 maj 2012].

Proventus. 2004. *Erbjudade till aktieägarna i BRIO AB (publ)*. [press release]. 20 augusti 2004. Tillgänglig: <http://www.proventus.se/pdf/press_releases/offer_swe_20040820.pdf> [Hämtad 5 maj 2012].

Bilaga 1

Definitioner

BFN	Bokföringsnämnden
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
RR	Redovisningsrådet

NYCKELTAL

Lönsamhet

$$\text{Räntabilitet på eget kapital} = \frac{\text{Resultat efter finansiella poster}}{\text{Eget kapital (inklusive minoritetsintressen)}}$$

$$\text{Räntabilitet på totalt kapital} = \frac{\text{Resultat efter avskrivningar och finansiella intäkter}}{\text{Totalt kapital}}$$

$$\text{Vinstmarginal} = \frac{\text{Resultat före finansiella kostnader}}{\text{Nettoomsättning}}$$

$$\text{Bruttovinstmarginal} = \frac{\text{Bruttovinst}}{\text{Nettoomsättning}}$$

$$\text{Kapitalomsättningshastighet} = \frac{\text{Omsättning}}{\text{Totalt kapital}}$$

Kapitalstruktur

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Eget kapital}}{\text{Totalt kapital}}$$

Resursutnyttjande

$$\text{Omsättning per anställd} = \frac{\text{Omsättning}}{\text{Antal anställda}}$$